

Članki po mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.630 in 10.349 za inzerate
Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2999

Telefoni uredništva: dnevna služba 2950 — nočna 2996, 2994 in 2950
Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ali nas St. Germainška pogodba še veže?

Dne 1. aprila je avstrijski zvezni kancler presenetil Evropo z objavo zakona, ki ni niti najmanj aprilska šala ampak je politični položaj, ki je itak že prenatržen z eksplozivnimi snovmi, še bolj zaostri. V imenu miru, je raztrgal mirovno pogodbo, ki jo je Avstrija l. 1919 podpisala v gradu Saint Germain pri Parizu ter s tem sprejela pogoje, pod katerimi so zmagovalci bili pripravljeni zaustaviti proti njej vojaške operacije. V členu 119, te pogodbe se je zavezala, da ne bo nikoli imela stalne armade, ki bi se sestavljala od vojaških obvezancev na podlagi splošne vojaške službe, marveč samo malo oboroženo silo, sestavljeno od stalnih in plačanih posebnih vojakov. Avstrijska zvezna vlada pa je prvega tega meseca objavila zakon, na podlagi katerega uvaža obvezno vojaško službo za moške od 18 do 42 let, nadalje zvišuje svojo oboroženo silo nad v mirovni pogodbi določeni količnik ter končno postavlja na čelo vojske poseben generalni štab po zgledu stare Avstro-ogrske.

Nočemo trditi, da smo bili presenečeni nad tem dejanjem. Ze več kot leto dni so se na avstrijskih tleh dogajale čudne stvari, ki so morale nekam voditi. Lansko leto v poletju je bila izvršena notranja prenova avstrijske vojske v divizijska in armadna poveljstva; jeseni nato je bila vpeljana obvezna služba mladine v pripravljanih tečajih za vojsko; v začetku zime smo prisostvovali tesnemu povezovanju med redno vojsko in raznimi oboroženimi organizacijami domovinske fronte, na podlagi katerih je postalo jasno, da so bile slednje na zelo modro maskiran način podrejene vrhovnemu vojaškemu poveljstvu; letos v začetku leta so bili po vsej Avstriji častniški in podčastniški tečaji. Glede oboroževanja pa smo nekaj zadnja tri leta imeli priložnost opazovati, na kakšen način je orožje prihajalo v Avstrijo. Razne hinterberške afele, ko se je izkazalo, da so vlaki, prihajajoči iz Italije in uradno vpisani kot da prevažajo razno zelenjavo in južno sadje, bili čestokrat natovorjeni s topovi, strojinicami in deli bombnih letal, so nas že davno opozorile na to, da je avstrijska zvezna vlada dejansko že prenehala spoštovati mirovno pogodbo, ki jo je podpisala.

Nad tem se torej ne razburja nihče, čeprav je že vedno bilo malo čudno, da so se takšne kršitve Avstriji dovoljevale brez protestov, oziroma, da zapadne velesile, ki so pogodbo v St. Germainu sodelovale kot zmagovalke, tako malo dale na proteste, ki nikoli niso nehali prihajati iz vrst podonavskih držav. Bolj razburljivo je dejstvo, da so zapadne velesile, ki so nagale takšen hrup, ko je nemški kancler raztrgal versajsko mirovno pogodbo; najprej lani 6. marca, ko je uvedel splošno vojaško službo, in zopet letos na obletnico, ko je zasedel in oborožil porensko pokrajino, tako mirno sprejele avstrijsko kršitev, in da je celo skoraj isti dan, ko je zvezni kancler Schuschnigg vrnil mirovno pogodbo v papirni koš, francoski poslanik na Dunaju podpisal z avstrijskim prosvetnim ministrom pogodbo o kulturnem sodelovanju, ki uvaža, da se poslužimo besed francoske agencije Havas, »odnosno je prisrčno prijateljstvo med obema državama«. To je bolj razburljivo in seveda manj razumljivo. Kajti iz tega bi moral vsak navaden človek sklepati, da je mir na evropskem zapadu bolj dragocen, kot recimo v srednji Evropi ali na vzhodu, ali pa da je varnost malih držav v srednji Evropi mnogo manj važna, kot pa varnost meja na zapadu. Nam se je vedno dozevalo, da se mir v Evropi res ne da deliti in da je Evropa danes ena sama velika skupnost, ki jo je treba obvarovati pred pretresljaji s skupnimi sredstvi. Mirovne pogodbe pa so se nam zdele zakon, mednarodni zakon, ki ima absolutno vrednost, je torej veljaven za vse enako in je njega kršitev, brez ozira od koder prihaja, enako obremenilen in obsojen ter kazni vreden zločin. To je, kar nas mnogo bolj razburja, ker zahteva predvsem od tako imenovanih malih držav, med katere prištevajo tudi nas in z nami naše zaveznice v Mali zvezi ter v Balkanski zvezi, da gredo pri vprašanju varnosti svoja lastna polja, ko se niti na svetost mednarodnih pogodb, niti na moralno ocenjevanje njihovih kršitev ne morejo več na nikogar zanašati.

Oborožitev Avstrije, ki se je zgodila brez dvoma s tiho privolitvijo zapadnih velesil, je pa dejanje, na katerega imamo ni pravico gledati drugače, že z ozirom na to, ker smo sosedji avstrijske republike in sosedji Madjarske, ki najbrže že tudi nosi v svojem žepu tiho privolitve evropskega zapada, da ob primernem trenutku raztrga trianonsko mirovno pogodbo. In nam ne more in ne sme biti vseeno, da vstaja v trdnjo povezan rimski trozvezi nova ogromna vojaška sila, ki vdira vprav v osrčje Podonavja. Naš posluš je v tem pogledu tenak. Kajti mi vemo, da bo ta politična velesila, ki se spreminja v vojaško, nekega dne položila na diplomatični razeni tudi druge določbe mirovnih pogodb, če bomo mirno dopuščali, da se bo oboroževanje rimske trozveze nadaljevalo s tiho podporo evropskega zapada. Zunanje-politične perspektive srednje in vzhodne Evrope se na cunjah saintgermainške mirovne pogodbe torej osnovno spreminjajo. Za nas so bile mirovne pogodbe, sklenjene leta 1919 v Saint Germainu in v Trianonu, trdna jamstva, ki so določala tudi črto naše zunanje politike. Sedaj nastaja vprašanje, če se ta črta sploh še da vzdržati, ko so jamstva padla, oziroma so na tem, da padejo.

Ko so bila pogajanja za saintgermainsko mirovno pogodbo v teku, so nekatere nasledstvene države, kot so takrat imenovali vse države, ki so nastale na razvalinah avstro-ogrske monarhije, izrazile svoje posebne težnje na račun Avstrije in Madjarske. Takratni predsednik razmejitvenega odseka mirovne konference, večkratni ministrski predsednik Tardieu, jih v svoji znameniti knjigi »La Pax« omenja. Tako sta med drugim Češkoslovaška in Jugoslavija zahtevali, da se med seboj povežeta s širokim hodnikom od Bratislave do Slovenske krajine. Zahtevali sta tudi drugačne meje strategičnega značaja proti Avstriji in Madjarski. Končno sta hoteli tudi meje, ki bi bile priključile njihove narodne manjšine narodnim državam. Od teh svojih zahtev so odstopile (kajti k Češkoslovaški in Jugoslaviji je treba priti tudi Romuniji le, ker so jih velesile prepričale, da jim ni treba imeti nobenega strahu, češ da bodo

Austrijska armada 800.000 mož

11 moderno opremljenih divizij „za obrambo in udar“
Čudna priznanja avstrijskega generalnega polkovnika

Dunaj, 6. aprila. TG. Tukajšnja »Sonn- und Montags-Zeitung« objavlja zelo poučen članek o novi avstrijski armadi, ki bo nastala na podlagi novega zakona o uvedbi splošne vojaške službene obveznosti. Članek je napisal generalni polkovnik Edmund Alexin in zasluži torej polno pozornost.

Uvodoma ugotavlja generalni polkovnik, da je po njegovem mnenju »zvezna službena obveznost« (Bundesdienstpflicht) popolnoma isto kot »vojaška službena obveznost« (Wehrpflicht), torej odpade izgovor avstrijskih pravnih dilakcepov, da Avstrija ni prekršila mirovne pogodbe, ker ni vpeljala vojaške službene obveznosti, marveč samo nedolžno »zvezno službeno obveznost«.

Ko prehaja na vprašanje, kako dolgo bo avstrijski vojak odslej služil, ugotavlja, da ima vrhovno armadno vodstvo namen uvesti najprej enoletno službeno dobo, ki jo misli pozneje razširiti na dve leti, ali vsaj na poldrugo leto. Generalni polkovnik priznava, da bodo avstrijski mladenci, ki ne bodo prišli pod streho armade v pravem tehničnem pomenu besede, našli »v okvirju avstrijske milice možnost, da se v vojaških stvareh izvežbajo«.

Zvezna armada in milica (Heimwehr ali Heimatschutz) bosta prisiljena, da število svojih častnikov od sedanjih 3000 zvišata najmanj na 8000. Obstaja upanje, da bodo sedaj nekateri zaslužni vojniki in častniki iz svetovne vojne našli primerne zaposlitve v novi armadi. Potem takem bo treba zvišati tudi moč stoječe vojske in sicer v naslednjem razmerju: stoječa armada bo zvišana na 80.000 mož, milica bo prešla na 20.000, obrambni zbor pa bo dobil 16.000 mož.

L. 1914 je imela vsaka divizija v avstro-ogrski armadi od 12 do 16.000 pušk ter od 6 do 10.000 moštva artiljerije, konjenice in pomožnih skupin. Moderna divizija je sestavljena popolnoma drugače. Danes razpolaga z največ 5000 puškami, ima poleg tega še do 300 strojinic, do 50 metalcev min, do 80 oklopnih topov, do 30 protiletalskih topov, do 12 lastnih letal in bombnikov ter do 60 navadnih lahkih in težjih poljskih topov. Današnja divizija šteje v miru torej okrog 6000, v vojnem času pa 12.000 mož.

Potem takem »začasno in upoštevajoč slabe denarne razmere« Avstrija ne bo mogla postaviti več kot 8 do 10 divizij redne vojske ter 4 do 5 divizij miličnikov. V primeru vojne se šteje lahko zviša na 20 divizij redne ter 10 divizij milične vojske, ali z drugimi besedami, »ako vpolkličemo pod orožje vse obvezance, stare od 19. do 32. leta, bo avstrijska obramba moč razpolagala skupno s 700 do 800.000 mož redne vojske in miličnikov«. To je samo 10 odstotkov prebivalstva. Ako vpolkličemo še »rno vojsko«, to se pravi može do 52. leta, potem dobimo seveda nad 1 milijon vojakov.

Generalni polkovnik dodaja, »da Avstrija s svojimi 800.000 moderno opremljenimi in motoriziranimi vojaki lahko mirno vsakemu sovražniku pogleda iz oči v oči«.

V drugem delu svojega članka obravnava generalni polkovnik »ugoden vpliv militarizacije Avstrije na gospodarski položaj države«. On računa, da bo sedaj v Avstriji našlo »zaposlitve« najmanj 200.000 brezposelnih fantov in mož, kar pomeni »večinsko razbremenitev«. Seveda je pričakovati, da bo v doglednem času

»našlo službo« še nadaljnjih 50 do 60.000 brezposelnih. Brezposelni fond bo na ta način »olajšan« vsaj za 50 milijonov šilingov. Nič ne de seveda, če bo pri tem današnji državni proračun za vojsko, ki znaša 120 milijonov šilingov, zvišan za kakšnih 60 do 80 milijonov šilingov, saj jih bo lahko našel v brezposelnem fondu in bodo pri armadi »boljše nafožen«.

Končno izraža generalni polkovnik svoje veselje nad tem, da dobi Avstrija sedaj 10 moderno opremljenih divizij »za obrambo meja«, nadalje eno posebno opremljeno alpsko divizijo »za vzdrževanje notranjega reda kot udarno moč« (Stosskrafft), kar bo zadostovalo, da Avstrija ne bo več sprehajalače tujih generalnih štabov in tujih diplomatov.

Tako torej izgleda v pravi luči kršitev mirovne pogodbe, ki jo je zagrešila Avstrija. Tako izgleda tudi položaj, ki je bil v srednji Evropi ustvarjen in proti kateremu se bodo znale prizade države v imenu miru in mednarodne morale brantiti.

Mala zveza vložila protest na Dunaju

Dunaj, 6. aprila. TG. Danes dopoldne so trije poslanci Male zveze izročili zunanjemu ministru baronu Berger-Waldenu 3 ločene note, v katerih češkoslovaška, romunska in jugoslovanska vlada protestirajo proti kršitvi čl. 119 saint-germainške mirovne pogodbe, ki jo je zagrešila z uvedbo splošne in obvezne vojaške službe. Vsebinska not javnosti ni bila sporočena.

Francija odgovarja Nemčiji

Mir je potreben za vso Evropo
Zakaj Nemčija izključuje male države na vzhodu

Zeneva, 6. aprila. b. Zanimive so informacije, ki krožijo o francoski spomenici v Zenevi. Po teh informacijah poudarja Francija predvsem, da vojni dolгови niso problem, ki bi se mogel spraviti v zvezo a sedanjimi dogodki v Evropi. Dalje se poudarja, da se enostranska odpoved in kršitev lokarnskega pakta ne more v nobenem primeru opravičiti s poznejšimi mirovnimi načrti. Francija prejšnjemu poudarja, da je zanjo svetovni mir večjega pomena kot vse drugo, v ta mir pa resno ne more verjeti, dokler Nemčija nudi jamstvo samo na zapadu, istočasno pa odreja jamstvo za mir na vzhodu.

Drugi del spomenice vsebuje pozitivne francoske predloge. Poudarja, da je načrt kolektivne varnosti smatrali tako, da obsega vso Evropo. Nemčija je jasno odkrila svoje namene s tem, da je ponudila velikim državam kolektivno varnost, majhnim državam pa, kakor sta Avstrija in Češkoslovaška, ne nudi drugega, kakor samo medsebojni nenapadalni pakt. Jamstva za neodvisnost Avstrije in Češkoslovaške pa so predpogoj za sporazum z Nemčijo. Vstop Nemčije v Zvezo narodov mora slediti brez kakšnih rezerv in brez predhodne revizije paktov. Francija sicer prizna, da je revizija pakta Zveze narodov potrebna in ne bo s svoje strani delala nobenih težav in tudi ne vztraja na tem, da ostane versajška pogodba za vse večne čase vezana z Zenevo. Toda tudi to se lahko zgodi šele tedaj, ko se Nemčija vrne v Zvezo narodov.

Francija se bavi dalje v svoji spomenici z vprašanjem Porenja, ki praktično predstavlja najvažnejšo točko pogajanj. Govori se o kompromisu, tako da bi se morala Nemčija obvezati, da ne bo gradila v Porenju nobenih nadaljnjih utrd.

V ženevskih političnih krogih prevladuje mnenje, da niti Anglija, niti Francija ne polagata posebnega pomena na to, kar je Hitler s silo dosegel, zavarovati pa se hočeta proti podobnim korakom Nemčije v bodočnosti.

Ministrski svet je nocoj v Parizu odobril odgovor in ga že pošal v Zenevo.

Hudi dnevi v Zenevi

Zeneva, 6. aprila. TG. Odbor trinajstotice je sklican za v sredo. Sestanek lokarnskih držav pa za v četrtek dopoldne. Odbor trinajstih se bo peal z abesinskim vprašanjem, lokarnski sestanek pa

vojaški členi mirovnih pogodb tako strogi, da se tem državam ni treba nikoli bati, da bi iz Avstrije ali iz Madjarske kdajkoli grozila vojaška nevarnost za njihove meje. Takrat smo se prihskom, obljubam in določbam mirovne pogodbe vdali in smo odnehali od zahtev, ki smo jih smatrali za življenjsko biine in tudi pravične. Danes smo postreženi... I Ker smo pravna država, se bomo pri obrambi svojih pravic posluževali pravnega postopka proti kršitelju. A obenem si bomo izprašali natančno vesti, če so tudi za nas še veljavne določbe saintgermainške mirovne pogodbe, ki so izginili vsi osnovni predpogoj, na podlagi katerih smo jih, četudi s krvavečim srcem podpisali ter sklenili, da jih, čeravno s krvavečim srcem, tudi zvesto in lojalno spoštujemo.

Zatorej ne moremo reči, da so avstrijski zvezni kancler, oziroma njegovi tajni svetovalci med velesilami, modro preudarili: vse posledice, ki morajo nujno izhajati iz kršitve člena 19, ki je v saintgermainski mirovni pogodbi uprav osrednji živec vse te za srednjo Evropo in njen politični red osnovne mednarodne listine.

položaja je na ramah Madariage, ki se je zadnji dni mnogo trudil, da pripravi sporazum med Italijo in Abesinijo in da pridobi zanj tudi angleško vlado.

London, 6. aprila. AA. O sestanku odbora trinajstih, ki bo v sredo v Zenevi, piše »Daily Telegraph«, da bo odbor nadaljeval svoje delo za mirno rešitev abesinske vojne. Pri tem bo vpošteval dve okolnosti, in sicer:

1. Abesinski cesar je prišel do spoznanja, da njegova dežela ne more nuditi nadaljnjega odpora sovražniku, ki je opremljen z vsemi sredstvi moderne oborožitve;
2. večji del Zveze narodov ni več voljan obdržati obstoječih sankcij proti Italiji, še manj pa da bi jih poglobil, kar bi bilo potrebno za hitro rešitev sedanje vojne.

Italijani poročajo:

Zlom Abesincev popoln

Rim, 6. aprila. AA. (Stefani.) Izšel je komunike št. 177. Naše čete nadaljujejo prodiranje in preganjajo ostanke neguevse vojske. Prvi armadni zbor in zbor eritrejske vojske sta pustila za seboj pokrajino okoli jezera Ašangija in zavzela važno postojanko Kvoram. Včeraj sta pristela v Alamato, 15 km južno od Kvorama na cesti, ki drži v Desijo. V zapadnem odseku je neki naš oddelek zavzel abesinsko carizarno v Gadabiju med reko Angalebo in Ganduo. Poglavarji te pokrajine so prestopili k našim vojaškim oblastvom v Debareku in izrekli svojo zvestobo italijanskim oblastvom. Pri operacijah so naše čete zaplenile dva topova in mnogo pušk z municijo. Naša letala so uničila dve sovražni letali v Addis Abebi. Eno izmed naših letal na severnem bojišču ni prispelo na svoje oporišče. Ena enkadrija letal, ki pripada somalijskemu letalskemu oporišču, je obstreljevala abesinske postojanke v Sasabanu.

Asmara, 6. aprila. AA. (DNB.) Po italijanskih poročilih je prodiranje prvega armadnega zbora in domačinskih italijanskih čet, ki ga podpirajo napadi italijanskega letalstva, povzročilo popoln zlom abesinske vojske. Vse kaže, da je od abesinskih rednih čet ostalo samo še nekaj sto vojakov, ki se umikajo k Desiju. Italijanski prodiranje je bilo tako naglo, da so že v večeršnjih popoldanskih urah čete domačinskega armadnega zbora vkorakale v K o r a m, kjer so razobesile italijansko zastavo. Ko je armadni zbor prispel v Koram, so letišči oddelki domačinskega zbora prodrli že globoko južno od Korama Nikjer pa niso naleteli na odpor sovražnika.

O poletu na abesinsko prestolnico, ki ga je izvršil italijanski letalec Falconi, poročajo, da je poročnik Falconi opazil nad Desijem abesinsko letalo in ga zasledoval do Addis Abebe. Tu se je abesinsko letalo spustilo na tla. Falconi ga je kmalu uničil z bombami, razen tega je uničil še eno drugo letalo.

Desije bombardirano

Addis Abeba, 6. aprila. b. Iz Desija poročajo, da je šest italijanskih bombnikov tipa »Caproni« bombardiralo Desije v nedeljo. Ni še znano, koliko je žrtev in kakšno škodo so napravili italijanski bombniki. Ker je Desije oddaljeno od abesinske prestolnice samo 100 milj, so Abesinci mislili, da bodo letala nadaljevala pot proti Addis Abebi in ponovno bombardirala to mesto. Zato so pripravili vse varnostne ukrepe in obrambo proti letalom, kar pa je bilo odveč, ker so se italijanska letala po opravljenem delu vrnila v svoja letališča. V Addis Abebi so vsa važnejša poslopja maskirana z evkaliptusovimi vejami. Na tisoče ljudi je zbežalo iz mesta v gozdove in razna skrivališča.

Umik neguša v Desje

Asmara, 6. aprila. b. V italijanskih vojaških krogih potrjujejo, da se abesinska vojska umika proti Desiju, kamor je odšel tudi cesar Haile Selassie, ki hoče tam izvršiti reorganizacijo svojih čet. Vsi inozemski dopisniki v Asmari domnevajo, da se je abesinski cesar umaknil v Desije iz razloga, ker je uvidel, da bi bil vsak ponoven poskus napada v področju jezera Ašangija na italijanske čete brez uspeha, ker razpolagajo Italijani s premočnim letalstvom, ki lahko vsak trenutek razprši abesinske čete. Tukaj se dalje trdi, da je mnogo abesinskih vojakov zapustilo vojne vrste in pobegnilo domov. Italijani so v zadnjih borbah zaplenili tudi topove, ki jih je svoječasno Italija darovala abesinskemu cesarju ob priliki njegovega kronanja

Angleži svetujejo cesarju, naj se z Italijani pobota

Džibuti, 6. aprila. b. Semkaj je prišel bivši ameriški finančni svetovalec pri abesinski vladl Colson. Baje zapuša Abesinijo vsled slabega zdravja. Obenem se tudi trdi, da so angleški krogi prepričali abesinsko vlado, da Velika Britanija ne more priti na pomoč Abesiniji, ker se Francija vedno bolj približuje Italiji ter da so vsled tega priporočil abesinski vladl, naj se sporazume z Italijo.

Vsearabski blok

Pogodba med Irakom in Arabijo

Kairo, 6. aprila. TG. Danes je bila objavljena pogodba, sklenjena med Irakom in Ibn Saudovo Arabijo. V pogodbi si obe arabski državi obljubeta medsebojno pomoč proti tretjemu sovražniku. Isto velja tudi za primer notranjih revolucij v eni ali drugi državi. V Kairu so bile danes velike manifestacije, pri katerih so govorniki poveljevali pogodbu kot zmagovit pohod arabskega nacionalizma ter izražali željo, naj se tudi Egipt pridruži arabskemu bloku, ki obsega sedaj že pet držav v Aziji.

Varšava, 6. aprila. AA. (Pat.) Včeraj so se vršili v mnogih poljskih mestih shodi, ki jih je priredilo združenje za zapadno Poljsko. Na shodih so sprejeli resolucije, ki obsojajo način ponemčevanja in odtujevanja poljskega prebivalstva v Nemčiji. Resolucije poudarjajo, da prebiva v Nemčiji čez milijon Poljakov. Nemške manjšine na Poljskem pa uživajo popolno ravnopravnost z drugimi državljani.

Predsednik vlade na Bledu

Bled, 6. aprila.

Kakor je poročal nedeljski »Slovenec«, so se zbrali Pohorci že v petek zvečer na Bledu ter so imeli še isti večer prvo zasedanje v hotelu »Toplice«. Takoj drugi dan so se podali ti podriglavski voditelji na Pokljuko, ker kakor znano, ljubijo Pohorci predvsem hribe, kjer morejo nemoteno kovati JNS-arske nnačrte ob svojem gorskem zraku. Kot je naš dnevnik poročal, so se sestali k temu velevažnemu zasedanju dr. Kramer, senator Banjanin, Grga Andjeljnovič, bivši minister Svetislav Popović, dr. Pirkmajer, bivši mariborski župan Lipold, v nedeljo pa se jim je pridružil še bivši minister in narodni poslanec Mohorič, ki je prispel v nedeljo zjutraj z brzovlakom na Bled. Toda, na žalost, on je prišel že malo pozno, ker so se pohorski podriglavci preselili iz svojega taborišča ter so prišli včeraj nazaj na Bled, odkoder so se pa odpeljali še isti dan z večernim vlakom v Ljubljano. Verjetno je, da so politično zasedanje nadaljevali še v Ljubljani. Danes sta odpovala senatorja Grga Andjeljnovič in Banjanin proti Zagrebu. Omenimo, da je bivši minister Svetislav Popović ostal na Pokljuki na oddihu.

Da bi imel ta pohorski sestanek na Bledu z ozirom na dejstvo, da se nahaja tam sedaj tudi predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, kak drug namen, ni mogoče. Pohorci so le prišli sem, da si izmenjajo misli.

Dan predsednika vlade

Kot je poročal »Ponedeljski Slovenec«, je prispel v nedeljo na Bled naš predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović s svojo gospo soprogo ter s dvema hčerkami. V njegovem spremstvu se še nahajata oba šefa kabinetov v njegovih resortih dr. Jovan Gašić in Dragan Protić. Prispel je se s jutranjim brzovlakom na postajo Lesce-Bled. Da sprejem ni bil tako veličasten kakor v Ljubljani, je razumljivo, saj tu še ni veliko gostov, kakor ob veliki sezoni. Pa vendar se je z bliskovito naglico raznesla radostna novica, da je obiskal ob tem divnem pomladanskem času Bled

naš predsednik vlade dr. Milan Stojadinović. Takaj je postalo življenje takoj bolj živahno in domačini so se zavedli visokega obiska. Dr. Stojadinović je bil prav zadovoljen in veselo razpoložen, ko je prišel v mirno blejsko zatočitev, da si odpoti živce od prenapornega dela v skupščini in senatu. Kot je znano našemu dopisniku, predsednik vlade ne sprejema nikakih osebnosti, če da se mora tu le odpotiti. Ves prosti čas pa porablja za to, da študira in razmišlja o svojem nadaljnjem programu, katerega bo zastopal v kr. vladi in prav tako kot voditelj JRZ. Predsednik vlade se kaj rad sprehaja v spremstvu svoje ljubljene družine in obeh šefov kabinetov po blejskih ulicah in blejski okolici. Prav posebno so mu priljubljeni sprehodi okoli jezera. Tako se vsak dan sprehaja ob jezeru in snuje načrte za svoje nadaljnje delo.

Čirić potuje v Francijo

Danes dopoldne je prispel na postajo Lesce-Bled predsednik narodne skupščine Stevan Čirić s svojo gospo in tremi otroci. V njegovem spremstvu smo opazili tudi njegovega tajnika Živana Višića. G. Čirić se je takoj odpeljal s postaje na Bled v hotel »Toplice«, kjer se nahaja predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, ki ga je takoj sprejel, kakor ga je tudi povabil na skupno kosilo. Po kosilu sta imela krako konferenco, ker se je moral predsednik skupščine Čirić že ob 2 popoldne odpeljati s osebnim vlakom proti Ljubljani, od koder bo nadaljeval pot s orient-ekspresom v Francijo. Vaj dopisnik je svedel iz zanesljivih virov, da bo predsednik skupščine s svojo družino prebil dopust v Nizzi do 1. maja. G. Čirić je bil samo za kratek čas na Bledu, ker je hotel napraviti le obisk predsedniku vlade pred odhodom v inozemstvo.

Predsednik vlade v Ljubljani

Popoldne se je predsednik kr. vlade okoli 3 v spremstvu svoje družine odpeljal s avtomobilom v Ljubljano, s njim pa tudi oba šefa kabinetov Gašić in Protić. Zvečer se bo vrnil na Bled.

Razgovor o dostojni polemiki itd.

Gospod senator Pucelj se je v svojem drugem samoočrtnem članku zaradi Pečkove afere v »Jutru« hudo zakadil v naš list. Mislimo, da smo popolnoma nedolžni na tem, če so se v tej žalostni zadevi oglašali sami rojaki gospoda senatorja iz Velikih Lašč, saj morajo ti tako Puclja kakor pokojnega učitelja in vse okolščine te drame najbolj poznati. Če je »Slovenec« Pečkovim prijateljem dal možnost, da branijo čast svojega pokojnega tovariša, ki ne more odgovorjati na očitke, katere mu je zmetal na svežo gomilo gospod senator, je storil svojo dolžnost kot gentlemani list, na kar sme biti le ponosen. Ako pa zvenijo odgovori senatorjevih rojakov osebno, se temu ni čuditi, saj je gospod Pucelj javno napadel osebo umrlega velikaškega učitelja in vse njegove osebe ter celo intimne odnose, ki jih gentlemani v politično borbo ne vlačijo. Kakšen okus mora imeti gospod senator, če svoje očitke, da je pokojnik bil neozdravljivi alkoholik, ki so mu čuvstva že tako otopena, da ni maral več niti svoje žene, imenuje »stvarne in dostojne, kakor zahteva veličanstvo smrti«.

Čudni so zares pojmi senatorja Puclja o veličanstvu smrti! — Spričo tega pač ne bi bilo smelo našega senatorja preveč osupniti, če je na tako njegovo reakcijo tako močno zagrmelo in da sedaj tudi njegovo in njegovih prijateljev osebe reflektorji iz Velikih Lašč osvetlujejo v raznih barvah; naj si sam pripiše krivdo, če ga njegovi rojaki spominjajo na staro resnico, da ima vsak človek svoje napake, največ in najhujše pa, kar smo na žalost podedovali od svojih prastaršev in Baccho et Venere. »Slovenec« te nečedne brozge ni mešal in pušča besedo neposredno razžaljenim in ogroženim, g. senator pa naj bi je ne začel, potem bi ne bila obzirna tudi njega. Javnost je od gosp. Puclja hotela stvarnega odgovora, ne pa koliko razne politično važne ali nevažne osebe v Laščah zvrnejo na dan vse kozarcev in kako se razumejo ali ne razumejo s svojimi ali z drugimi ženskami. Dejstvo je, da bivši velikaški poslanec in bivši minister Pečka ni preganjal, dokler mu ni bil politično na poti; se prijatelja sta bila in g. Pucelj se takrat ni spodbijal ob osebo pokojnega učitelja.

Peček je bil izgnan v enega najbolj zapuščenih krajev naše države šele in izključno le zato, ker ni volil za Puclja in ker ga je le-ta dolžil, da se je postavil na čelo političnemu odporu zoper njegovo samoočrtnost in zoper njegovo brezplodno antiklerikalno politiko v Velikih Laščah; najbolj pa je Pucelj Pečko zameril, da je potočnil za seboj učiteljevo, ki se je naveličalo pokorno služiti velemožnemu gosp. senatorju in njegovi žlahti in sklenilo imeti svoje lastno politično prepričanje.

Dolenjski kmetje zahtevajo Kmetske zbornice

Novo mesto, 6. aprila.

Danes ob 12 je bilo v Prosvetnem domu veliko javno zborovanje Kmečke zveze za Novo mesto in okolico, ki je ponovno odvijena, zopet začela živahno delovati. Zborovanje se je udeležilo zelo veliko kmetov, tako da je bila velika dvorana Prosvetnega doma nabit polna.

Zborovanje je vodil g. Brulc, posestnik iz Hrušice pri Brusnicah. Glavni govornik, predsednik Kmečke zveze, g. Brodar, je zbralim narisal težave kmečkega stanu in odzgoval one, ki so današnja kriza kmečkega stanu povečala. Vse njegov govor je izvenel v zahtevi in trdnji po kmečkih zbornicah, potem katere bi se lahko današnje stanje kmetov znatno zboljšalo. Že vsi stanovi imajo svoje zbornice, le kmet jih še nima. Ostro je grajal delovanje nekaterih senatorjev, ki se bavijo le s politiko, namesto da bi delali v interesu države in posebnih dežel. Njegov govor so navzoči sprejeli z navdušenim in burnim odobravanjem.

Za njim je govoril France Brulc, končno pa še inž. Kotlovske, ki je potem predlagal sprejetje sledeče resolucije:

Resolucija dolenjskih kmetov, zbranih na kmečkem zborovanju Kmečke zveze v Novem mestu dne 6. aprila 1938:

1. Zaradi nevdružnega gospodarskega položaja našega kmeta, zaradi preniknih prodajnih cen lesa in živine, pa tudi drugih kmečkih pridelkov, prosimo, da se sene zakonito določijo — minimirajo v sporazumu s kmečkimi strokovnjaki.

2. Ker naš kmet danes ne more plačevati

davkov, prosimo, da se vsaka rubežen, v kolikor je že v teku in tudi za nadalje, ustavi in prepreči.

3. Da bo zboljšanje kmečkega gospodarstva mogoče, prosimo, da naša država sklene dobre trgovinske pogodbe s tistimi državami, ki pridejo v poštev za naš izvoz živine, lesa in drugih kmečkih proizvodov.

4. Prosimo, da se našemu kmečkemu kreditnemu združenstvu odpomore in tako da možnost našemu kmetu za obnovitev ne po njegovi krivdi propadlega gospodarstva.

5. Prosimo kraljevsko vladu, da čimprej pristopi k smotreni in končni razdolžitvi kmeta.

6. Zaradi svojevrstnega našina gospodarstva kmeta prosimo, da se čimprej izvedejo široke samouprave, ki bodo gotovo pripomogle do hitre rešitve našega kmečkega položaja.

7. Končno prosimo kr. vladu, da z vsemi sredstvi pospeši izdajo zakona o kmečkih zbornicah.

Končno je bilo na predlog g. Brulca sklenjeno z burnim odobravanjem, da se pošljejo pozdravne brožavke ministrskemu predsedniku g. dr. Stojadinoviću, voditelju slovenskega naroda g. dr. Antonu Korošku in banu dravske banovine dr. Marku Natlačenju.

Zborovanje kmetov je bilo, kot rečeno, odlično obiskano in so kmetje odšli z zborovanja zadovoljni in veseli, da se danes zopet ustanovlja organizacija, ki bo branila njih kmečke interese.

Dunajska vremenska napoved: Jasno, zmerno hladno in stalno.

Finančni minister o proračunu

Zanimivo predavanje v radiu

Danes ob 14. so jugoslovanske radijske postaje prenašale razgovor, ki ga je imel napovedovalec belgrajske postaje na kratke valove s finančnim ministrom g. dr. Dušanom Letico o novem državnem proračunu.

G. minister je dejal med drugim tole:

Državni proračun za l. 1938-39 je za naše celokupno gospodarstvo in za naše državne finance posebnega pomena. V nasprotju z dosedanjimi dvanaestimi prinaša popolnoma določeni enoletni načrt državnega gospodarstva. Proračun pa je važen tudi za vse naše narodno gospodarstvo, ker skuša v soglasju s splošnimi gospodarskimi smernicami vlade g. dr. Milana Stojadinovića olajšati njegovo sedanje stanje in ga dvigniti. Novi proračun pomeni dalje korak k sanaciji državnih financ. Dosedanji proračuni niso bili dobri. Zadnji proračun za l. 1934-35 je bil kakor prejšnji v primanjkljaju. Ta proračun tudi ni upošteval gospodarskega stanja svojega časa. Proračun za leto 1934-35 je bil sestavljen prvenstveno z vidika državne blaginje, ki naj dobi potrebna sredstva za svoje gospodarstvo. Gospodarsko plat tega vprašanja pa je pustil v nemar. Primanjkljaj je postal še bolj velji. Finančna politika države in narodno gospodarstvo sta bila vsakršni.

Znižanje bremen in javna dela

Odkar je sedanja kraljevska vlada prišla na državno upravo, je začela spravljati oboje v načelno skladnost. Skušala je dejansko gospodarsko stanje ublažiti. Na eni strani je izvedla sistematično prečiščenje državnih in samoupravnih fiskalnih bremen, po drugi strani pa je odredila obsežna javna dela, ki naj gospodarsko življenje v naši državi obnove.

Novi državni proračun predstavlja tretjo važno stopnjo v delu kraljevske vlade.

Novi proračun je v dohodkih in izdatkih izravnani. Proračun za l. 1934-35 je bil v primanjkljaju že od vsega začetka, že z dnem, ko so ga narodni skupščini predložili. Izdatki so presegali dohodek že vnaprej za 635 milijonov, čeprav odreja zakon o državnem računovodstvu, da je finančni minister dolžan sestaviti izravnani državni proračun.

Ta okolnost je imela hude posledice tudi za naše samoupravne finance in za vse narodno gospodarstvo. Kraljevska vlada je morala zaradi tega med izvajanjem prejšnjega proračuna poskrbeti za odstranitev primanjkljaja in je to storila z redukcijo prejemkov javnih nameštencev, čeprav tega nikakor ni storila radevolje.

Sedanji proračun izkazuje skupni znesek 10 tisoč 323 milijonov 513.198 din. Od dosedanjega je manjši za 550 milijonov din, čeprav obsega tudi nove kredite, ki jih v dosedanem ni bilo. Novi krediti so določeni za konsolidacijo državnih dolgov, za javna dela, za prevoz vojske, in za severni agrar. To ni bilo lahko. Poiskati smo morali kritje

za izdatke v znesku 690 milijonov, ki jih ni več v novem finančnem zakonu. Deloma smo te izdatke prenesli na računski del novega državnega proračuna, kjer smo našli kritje v rednih državnih dohodkih. Dober del ostalih izdatkov, kakor na primer težavne razlike za nabave v tujini, se nahaja takisto v računskem delu.

Novi državni proračun prinaša našemu gospodarstvu važne koristi. Osnovni davek na zemljišče je znižan za eno tretjino. Odkupna cena za naš tobak je povišana za 20%. To je za naše tobačne sadilce važna pridobitev. Novi finančni zakon jim prinaša še druge pridobitve, ki bodo njihov položaj močno okrepile. Vlada je poiskala zanje tudi novih tržišč. S tem bodo pasivni kraji dobili novo možnost svojega gospodarskega razvoja.

Trgovstvu prinaša novi finančni zakon oprostitve glede izdajanja obveznih taksih računov. Izdajali jih bodo samo, če jih stranki zahtevata. Le v tem primeru bo treba račune taksiirati. Dosedanja določba je zelo ovirala promet na drobno. Dobra trgovska reklama pospešuje kupitje. Zato je vlada znižala oglašno pristojbino in pristojbine za reklamo za polnih 50%. Pristojbine za male točilnice so znižane. Važna pridobitev je določba glede vloge. Oblastva v stari Srbiji in Crni gori bodo morala sprejemati vloge brez kolkov s tem, da bodo pozvala dotične, naj jih v določenem roku pravilno kolkujejo. Dotlej pa bodo vloge ohranile svojo pravno veljavo.

Da pospeši gradbeno delo, je kraljevska vlada dala posameznim ministrom pooblastila za najetje poenjil.

Finančni zakon je uzakonil tudi dve posebno važni uredbi vlade dr. Milana Stojadinovića. Prva se nanaša na razširitev železarn v Zenici, tako, da bo lahko krila vse domače potrebe in izdelovala n. pr. železniške tračnice vseh dimenzij in vse potrebne mostovne konstrukcije. V novo železarno bo investiranih 150 milijonov. Druga uredba se nanaša na gradnjo saveškega pristanišča v Beogradu, kar bo zahtevalo 86 milijonov. Razne nove gradnje monopolne uprave bodo stale nad 50 milijonov.

Ugodne gospodarske posledice vseh teh ukrepov in del se bodo pokazale šele, ko jih bodo začeli izvajati. S tem bo mogoče obnoviti vse naše narodno gospodarstvo in ustvariti za državne dohodke popolnoma nove osnove. Razen tega se bodo letos izvajala tudi javna dela, ki so bila lani že sklenjena in začeta. Računati smemo, da bo vse to sistematično delo obrodilo bogate sadove. Takšnih obnovitvenih ukrepov ni bilo v nobenem proračunu od osvojenosti in zedinjenja. Navzlic temu pa vemo, s kakšnimi težavami se je rodil novi državni proračun. Novi državni proračun bo torej trdna osnova za vse naš narodni, gospodarski in državni napredek.

Domači odmevi

Minister dr. Krek uspešno posreduje za naše delavce

Belgrad, 6. aprila. m. Danes se je vrnil iz Slovenije v Belgrad minister brez portfelja dr. Miha Krek ter je v teku dneva posredoval pri ministru za gozdarstvo in rudarstvo Gjuri Jankoviću ter ministru za socialno politiko in narodno zdravje ter zastopniku pravosodnega ministra Dragi Cvetkoviću v vseh zadevah, glede katerih so predstavniki raznih organizacij na političnih shodih v Starem trgu pri Ložu in Trbovljah izrazili svoje želje in zahteve ljudstva. Glede aktualnega vprašanja izplačil pokojnine privatnim rudarskim bratovskim skladnicam v začetku maja letos je minister Janković dal ministru Kreku zagotovilo, da bo poskrbel, da bodo bratovske skladišne pravčasno imele vsa potrebna sredstva na razpolago, da bodo 1. maja lahko nemoteno izplačale pokojnine.

Posredovanje dr. Kocela

Belgrad, 6. aprila. m. Semka je prispela deputacija zastopnikov gostilničarskih društev iz vse države radi izvrševanja posameznih določb finančnega zakona, v kolikor se tičejo tega stanja. Deputacija, ki jo vodi poslanec JRZ dr. Kocel, je sprejel finančni minister dr. Dušan Letica. Pri njem je posredovala glede načina pobiranja trošarine, priznavanja kala, glede točarskega pravilnika pri zastopstvu gostilničarjev in odmere točilne takse. Finančni minister je vpošteval vse želje zastopnikov gostilničarskih društev. V deputaciji je bil iz Slovenije tudi ravnatelj Zveze gostilničarskih društev g. Peteln.

Volione zmage JRZ

Belgrad, 6. aprila. AA. 5. aprila so bile v Vinjski občini, okraj kočanski, vardarska banovina, izredne volitve. Vse tri liste so pripadle JRZ. Od 1664 volitev je glasovalo 1183 oseb.

Osebnosti

Belgrad, 6. aprila. AA. Odpuščen je iz državne službe inž. Edo Senica, višji pristav sedme skupine strojnega oddelka generalnega ravnateljstva državnih železnic. Premješčen je v generalno ravnateljstvo državnih železnic kot kontrolor sedme skupine Mako Fajfer, dosedanji kontrolor mariborske delavnice.

Belgrad, 6. aprila. m. Na predlog notranjega ministra so odlikovani s kr. ukazom z zlato kolajno za državljanske zasluge Franc Pavlin, usnarjski pomočnik, Filip Maček, pisarniški poslovodja, in Ivan Skubic, tovarniški delavec, vsi iz Ljubljane.

Belgrad, 6. aprila. m. S kr. ukazom je postavljen za okrajnega podnačelnika 6. pol skup. na okrajnem načelstvu v Dol. Lendavi Jože Rijavec, politično-upravni tajnik iste skupine kr. banke uprave v Ljubljani.

Belgrad, 6. aprila. m. V gradbenem ministrstvu so bili od 15.—31. marca državni strokovni izpiti za pooblaščen inženjerje in arhitekte. Izpiti je polagalo 135 kandidatov, od teh jih je položilo z odličnim uspehom 13. s prav dobim 71 in z dobrim uspehom 52. Med kandidati so položili državni strokovni izpit naslednji slovenski inženjerji: Egid Mlavac iz Maribora, Drago Škerlavaj iz Ljubljane, Miroslav Dušan Gregorka iz Ljubljane, Hinko Radej iz Celja, Anton Bajec iz Ljubljane, Pavel Gasparin iz Trbovelj, Stanislav Fras iz Grosuplje, Branko Valda iz Ljubljane, Henrik Seebacher z Jesenice, Mako Mihelič iz Ljubljane, Alojzij Gregorič iz Ljubljane, Boris Valenčič iz Kranja, Milan Sever iz Ljubljane in inženjer-arhitekt Boris Počkar iz Ljubljane.

Belgrad, 6. aprila. m. Davi je bil tukaj pogreb umrlega pravnikarja Marinovića. Njegovoga morilca, ostotako pravnikarja, Slobodana Nedeljkovića, so policijske oblasti danes že izročile sodišču.

Za pospeševanje konjereje

Kmetijski minister je odobril še iz starega proračuna kredit v znesku 60.000 Din za pospeševanje konjereje v dravski banovini. Ta znesek je v prvi vrsti namenjen za nabavo plemenitih žrbov in znaša zgornjo vsoto, ne pa 6000 Din, kakor je bilo prvotno sporočeno.

Nov hrvatski dnevnik

V začetku maja bo v Zagrebu začel izhajati nov dnevnik s naslovom: »Hrvatski dnevnik. List bo izdajal konzorci, kateremu predseduje dr. Ziga Bol, člani pa so med drugim dr. Stigmund Čakovac, narodni poslanec z Mačkove liste, dr. Markulin, trgovec Penić, dr. Pernar, eden izmed vodilnih moč v Mačkovem vodstvu, dr. Reberak, glavno besedo pri vodstvu lista pa bo imel dr. Maček sam. Njegov glavni urednik bo Blaž Jurišić, profesor in bivši urednik »Hrvatske revije«. Osnovna glavna lista bo v deležih po 25.000 Din. Ustanovitelji računajo na 100 takih delničarjev. Skupen kapital bi torej znašal 2.500.000 Din. Ako se ta načrt izpelje, bo dr. Mačkovo gibanje s tem dobilo svoje samostojno glasilo.

Ali je ravnatelj Tomić kot podpredsednik Rdečega križa plačan

28. marca je narodni poslanec Djordje Jevtić naslovil na predsednika ministrskega sveta interpelacijo, v kateri trdi, da ima upokojeni gimnazijski ravnatelj in sedanji senator g. Svetozar Tomić poleg svoje redne pokojnine in senatorskih dnevnice še kot podpredsednik Rdečega križa 12 tisoč Din mesečne plače, da mu društvo Rdečega križa daje stanovanje in da ima na razpolago tudi njegov avtomobil. Z ozirom na to interpelacijo je »radi obveščanja širše javnosti« pooblaščenec Rdečega križa advokat Damjan Popović priobčil v »Vremenu« pojasnilo, v katerem pravi, da senator Svetozar Tomić opravlja pri Rdečem križu posele podpredsednika popolnoma brezplačno. Svoje imovino pa da društvo daje v najem. Takih najemnikov je 52. Senator Tomić ima v najemu stanovanje, za katerega plača vnaprej mesečno 1650 Din, kakor je določil izvršilni odbor Rdečega križa. V zgradbah društva imajo brezplačno stanovanje samo štiri osebe in dva čuvaja. Tudi nima g. senator avtomobila na razpolago za svoje osebne potrebe. Društvo ima sicer naveden avtomobil za tri osebe, ki pa služi samo za službene potrebe glavnega odbora. Izvršilni odbor društva je na prvi seji po tej interpelaciji obodil postopanje poslanca Jevtića in izrazil simpatije in priznanje podpredsedniku g. Tomiću v znak zahvale za njegovo požrtvovalno in vestno delo v društvu.

Politični posveti v Zagrebu

Zagreb, 6. aprila. b. iz Banjeluke je prišel v Zagreb bivši minister Miša Trifunović v družbi bivšega ministra dr. Peleća. V Zagreb je prišel tudi dr. Šutej, ki je davi obiskal dr. Mačka in mu poročal o razgovorih s predstavniki SD koalicije in srbijanske izvenparlamentarne opozicije, dalje pa tudi o razgovorih z Mišo Trifunovićem in tovariši. Kakor se čuje, se bo Maček bližnji čel po velikonočnih praznikih.

Šahovski turnir

Novi Sad, 6. aprila. m. V prvem kolu šahovskega turnirja za državno prvenstvo je mojster Vaska Pirc premagal Nedeljkovića. V drugem kolu se igralo naslednje partije: Pirc-Tomović, Kostić-Pelikan, Friedman-Schreiber, Vuković-Kulzinski, dr. Trifunović-Popović, Opočenski-Bröder in Nedeljković-König.

Pariz, 6. aprila. V Siriji so zopet izbruhnili nemiri. V Bajrutu staka 2000 tektilnih delavcev.

Predsednik vlade v Sloveniji



Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović se pogovarja z banom dr. Natlačenom. Na levi: ljubljanski župan dr. Adlešič.

V nedeljo dopoldne se je pripeljal v Ljubljano predsednik vlade g. dr. Milan Stojadinović s svojo družino. Spremljala sta ga šef kabineta v predsedstvu vlade dr. Jovan Gašić, in šef kabineta zunanega ministra dr. Protič. Na kolodvoru se je zbrala velika množica pristašev JRZ, zlasti pa mladine, ki je predsednika vlade ob njegovem prihodu navdušeno pozdravila. Sprejema so se med drugimi udeležili: ban g. dr. Marko Natlačen, predsednik apelacijskega sodišča dr. Golja, mestni župan dr. Adlešič, vsi s svojimi soprogami, dalje glavni tajnik JRZ za dravsko banovino minister n. r. dr. Kulovec, glavni urednik »Slovenca« dr. Ivan Ahčin, glavnoči so bili skoraj vsi občinski svetniki, župan z Ježice G. Sever in župan dr. Vidar g. Erjavec. G. predsednik vlade se je z vsemi prijazno pozdravil, nato pa se je do odhoda vlake pogovarjal z banom dr. Natlačenom, ministrom dr. Kulovcem in županom dr. Adlešičem. Tik pred odhodom vlake je g. predsednik vlade povabil v svoj salonski vagon zastopnika »Slovenca« in zastopnika »Slovenskega doma« in »Vremena«, ki sta spremljala predsednika do Kranja. Na vprašanje našega urednika o namenu potovanja v Slovenijo je g. predsednik vlade odgovoril, da je njegovo potovanje čisto zasebna značaja ter je prišel v Slovenijo samo zaradi odhoda.

Z ozirom na to, da so znani pohorci tudi po-

tovali na Bled in da se govori, da se bo g. predsednik vlade morebiti sestal z njimi, je g. dr. Stojadinović z nasmeškom odgovoril: »Kar se tiče političnih sestankov, je v mojem programu določen samo sestanek z g. banom dr. Natlačenom, z dr. Kulovcem, z županom dr. Adlešičem in z drugimi voditelji JRZ v Ljubljani in z nikomur drugim.«

Posebej pa je za »Slovenca« dal še naslednjo izjavo:

»Veste, da sem bil že dostikrat v Sloveniji, prvič že leta 1919, ko sem prišel sem na svojem svatbenem potovanju s svojo ženo. Od tedaj dalje sem bil vsako leto vsaj enkrat, dvakrat, da tudi trikrat gost Ljubljane in Slovenije. Prvič sem prišel sam s svojo ženo, nato sem prišel še s svojo malo hčerko, sedaj pa prihajam z dvema skoraj dolasima hčerkama. Obe hčerki nosita z radostjo slovensko narodno nošo in ljubita Slovenijo, kakor njihova mati in oče. Tokrat prihajam, da se malo odpočijem in upam, da se boste strinjali z menoj, da mi je krajši oddih po dolgi proračunski borbi v skupščini in v parlamentu neizogibno potreben. Slovenske gore vzbujajo hrepenenje in meni bo v veliko zadovoljstvo, da bom z onih višin, na katerih orli in sokoli opazujejo ljudi in dogodke, snoval načrte za prihodnost.«

Predsednik vlade ostane na oddihu v Sloveniji čez velikonočne praznike. Na Bledu se je nastanil v hotelu »Toplice«.

Zopet dve občini v rokah JRZ

Na severni meji

V nedeljo so bile občinske volitve v najsevernejši — po sedanjih mejah — slovenski občini, kjer slovenski živeli že od nekdaj biše trde bobe z Nemci, ki jih je podpirajo narodni odpadniki vsi vrst in barv. Revno prebivalstvo je v veliki gospodarski odvisnosti od Nemcev, ki imajo skoraj pol zemlje v svojih rokah. Zato so bili vedno zastopani v vseh odborih, ako je bilo potrebno so se dali izvoliti ako so pa bili zastopniki imenovani, so bili pa tudi imenovani — Nemci. Slovenski živeli, čeprav je številčno v veliki večini, si je le s težavo vzdrževal po nekaj zastopnikov kot opazovalce. JNS, v zadnjem času se ta izumetničen neslov v slovenskem narodnem telesu imenuje pohorstvo, se je v zavesti, da slovenskih glasov ne bo dobila, pridno poslušala nemških glasov in nemške gospodarske pomoči, da bi le mogla reči, da je pri ljubljena med »prebivalstvom«. Kakšno je bilo to prebivalstvo se ni zanimala, ona se je hotela ponašati le s številkami. Tudi delitev ene občine v dve je bila izvršena s tem namenom, da bi JNS omogočila z nemškimi glasovi vodstveno vlogo v občini. Po ponovni združitvi, ki odgovarja tradiciji in krajevnim potrebam, so bile za vso občino v Gornji Radgoni, v nedeljo občinske volitve, kjer so združeni nasprotniki, pohorstvo in nemstvo doživeli tak poraz, kakor ga najbrž niso pričakovali. Kajti združeni nasprotniki niso mogli postaviti niti kandidatske liste, se je vse njihovo delo omejilo na to, da so druge odvrčali od volitev. Toda vse njihove grožnje niso niti pomagale. Tudi gospodarski pritisk, katerega so izvajali, saj je na primer neka nemška tovarna vsem svojim delavcem prepovedala iti na volišče, ni rodil uspeha. Od 1282 volilnih upravi-

čencev se je volitev udeležilo 840, to je 66%. S tem je občina prešla v roke kandidatov, ki so kandidirali na listi JRZ in med katerimi ni niti enega Nemca. Ob tem moramo samo opozoriti na žalostno dejstvo, da sta tudi dve tretjini uradnikov družno z Nemci in pohorci držali isti korak. Ostali sta doma, da jim ne bi kdo očital, da so se preveč potegnili za slovensko vodstvo v tej občini.

V deželi krošnjarijev

Ribnica, glavno mesto in središče nekdanje tako slavne in tudi dobičkanosne krošnjarske obrti, si je v nedeljo tudi izvolila novo občinsko vodstvo. Nekdanj je bila to najtrdnjše trdnjava velikaška velika in vsaj v besedah navdušenega patriota g. Ivana Pucija. V nedeljo je ta trdnjava padla. Ribnica s svojo okolico je slovenski zemlji že od nekdaj dajala najbolj trdne in zavedne izobražence, zato se ni čuditi, da je takoj, ko je minil politični pritisk, ki se je iz Kočevja širil po vsem Dolenjskem, dala drugačen glas. Kljub temu, da je več kot 200 volilnih upravičencev s svojimi krošnjami po svetu, je bila volilna udeležba 77,2 odstotka. Od 1346 volivcev jih je volilo 1040. Lista JRZ je dobila 611 glasov, nesprotna lista, na kateri so se, kakor povsod drugod združili vsi, ki od nekdanj klubujejo volji naroda, pa je dobila 429 glasov.

KINO SLOGA TELEFON 27-30
Burka! V glavnih vlogah: Renata Müller, A. Wehlbrück
G. Aleksander, A. Sandrock
Ženin v nepriliki
Ob 16, 19-18 in 21-18 uri.

Viteškemu kralju trajen spomenik

Ljubljana, 6. aprila.

Večkrat smo imeli priliko, da smo občudovali človekoljubnost pokojnega kralja Aleksandra, viteškega Zedinitelja. Posebno nas Slovence je globoko zadela strašna vest o atentatu nanj. Slovenci smo kralja poznali kot ljubitelja naših krajev, kot velikega dobrotnika slovenskih dobroteljskih ustanov, zlasti pa kot velikega pokrovitelja naše mladine. Na lastne oči smo videli, kako je pokojni in nepozabni kralj večkrat prav kraljevsko obdaroval revne otroke, ki jih je srečal na naših cestah.

Spomenik kralju Aleksandru je že postavljen: to je v slovenskih srcih. Ako so pri nas stare mame, naše očanci in ako so naši malčki z največjim občudovanjem govorili o pokojnem kralju, imamo v Sloveniji dovolj jamstva, da bo lep spomin na našega pokojnega velikega kralja šel od roda do roda.

Le v smislu želja in namenov pokojnega vladarja bo, da postavimo njemu spomenik, ki bo trajne vrednosti. Spomenik seveda ne sme biti tak, da bi ga bilo treba vsako leto prenavljati ter razen vizualnega vtisa ne bi koristil slavi velikega pokojnika prav nič. Pod trajnostjo razumemo to, da mora še celo spomenik živo učinkovati na državljane Jugoslavije, da bo trajno v Slovincih oživljala hval-

ležnost do kralja Aleksandra. Likovni spomenik ne bi izpolnil vseh teh zahtev. V času, ko ljudje trpijo, ne gre, da bi v Ljubljani postavljali plastično podobo pokojnega vladarja kje na kakšnem javnem trgu. Osební lik velikega pokojnika imamo vsi v svojih srcih.

Mnogo bolje pa bo, da mi postavimo kralju Aleksandru tak spomenik, ob katerem bodo trpeti ljudje blagoslovljali spomin velikega vladarja. Doslej je nabranih nad 1 milijon dinarjev za postavitev spomenika kralju Aleksandru v Ljubljani. Ta denar bi bil najbolj sijajno uporabljen, ako zgradimo v Ljubljani kakšno javno ustanovo, recimo bolnišnico za jetične. Poznamo misljenje našega ljudstva in njegovo patriotsko čustvovanje. Vemo pa tudi, da bi marsikateri naš narodno zaveden ter vladarski rodovini vdan mož bil pripravljen žrtvovati, recimo, 1000 Din za zgradbo »Bolnišnice kralja Aleksandra«, in to mnogo prej, kakor pa 100 Din za likovni spomenik. Želimo trajen spomenik viteškemu kralju, tako da bo vse slovensko ljudstvo s hvaležnostjo blagovolalo ime nepozabnega pokojnika! O tej splošni želji slovenskega ljudstva naj premišluje odbor za postavitev spomenika kralju Aleksandru!

Veliki brzoturnir v Ljubljani

Zmagovalec Mariborčan Konič

V nedeljo se je vršila druga velika propaganda prireditelj Slovenske šahovske zveze, ki je privabila visoko število igralcev in gledalcev. Kljub temu, da je imela ta celodnevna prireditev polno konkurentov v najrazličnejših drugih prireditvah na isti dan, se je prijavilo k turnirju 81 šahistov, kar je še vedno lepo število, čeprav jih je bilo pričakovati letos več. Isto število udeležencev je imel tudi lanski monstre-brzoturnir. Tehnični vodja prireditve je bil tudi letos prof. dr. Bajec, ki je bil popolnoma kos svoji nalogi in je turnir brezhibno izvedel do konca. Naloga je bila dovolj težka, saj kjer jih več stremi k istemu cilju, vise spori vedno v zraku. Pomagalo je seveda tudi fair-play naših šahistov oziroma popustljivost, če je slučajno kateri konkurent zagrešil kako ne-korektnost.

Nedeljski brzoturnir je bil razdeljen v dopoldanski brzoturnir, ki je bil klasičnejši del tekmovalstva in v popoldanski finale, ko je šlo za mesta in nagrade. Igralci so bili razdeljeni v 9 skupin po 9 igralcev, in sicer po žrebu. V teh skupinah so se potem vršili brzoturnirji istočasno in na isti signal. Čas za premišljanje je bil v otvoritvi 5 sekund za potezo, od devete poteze naprej 10 sekund in na koncu pa zopet 5 sekund. To je seveda izredno hitro in igralce, ki nima hitrega pregleda, prav kmalu izgubi glavo in potem tudi partijo. Vsi dopoldanski turnirji so bili tako končani že v treh urah. Zmagovalci v dopoldanskih turnirjih so bili Lokovšek, Koejan, Ciril Vidmar, Longer, Konič, Furlani, inž. Weiss, Jakulin in Kuncelj, ki so vsi v svojih skupinah odnesli prva mesta. To je bila senzacija, ker je večina teh igralcev do sedaj bila na brzoturnirjih manj uspešna, kot pa Iskra, Preinfalk, Sikošek in Sorli, ki so v dopoldanskih turnirjih dosegli druga mesta in prišli tako v popoldanskem finalu v drugo skupino. Brzoturnir je postal na ta način še bolj zanimiv, ker v skupini zmagovalcev ni bilo izrazitega favorita, ampak jih je bilo najmanj pet.

Ravnolako kot dopolne, je bilo tudi popoldne v finalu 9 skupin po 9 igralcev, v katerih so se zopet vršili istočasno brzoturnirji. Šešli so se popoldne v skupinah zmagovalci v dopoldanskih turnirjih, potem oni, ki so dosegli drugo mesto, oni ki so dosegli tretje itd. Popoldne je šlo seveda bolj zares, ker so bila v vseh skupinah prva mesta nagajana. V prvi skupini je zelo dobro začel Ciril Vidmar in prišel že v krepko vodstvo, toda končno ne ni izdržal tako hudega tempa in je popustil. Tako je prišel na površje Mariborčan Konič, ki si je v krepkem finisu priboril vodstvo in zmagal s 6 in pol točke. Osvojil si je s tem naslov prvaka za l. 1936 in prvo nagrado. Edinemu udeležencu iz Maribora na tem turnirju so vsi k tako lepemu uspehu čestitali in mu iz srca privoščili. Konič je svoj uspeh zaslužil ne samo s svojo igro, ampak tudi s svojo poštrevnostjo, ker od tako daleč ni bilo nobenega udeleženca nedeljskega brzoturnirja. Drugo nagrado si je osvojil inž. Weiss, ki je igral topot zelo uspešno, tretji in četrti sta bila Furlani in C. Vidmar, peti je bil Runcelj, šesti Longer, sedmi Jakulin, osmi Lokovšek in deveti Koejan. V drugi skupini je bil prvi Preinfalk, drugi in tretji Marek in Sorli, četrti in peti Iskra in Samec, šesti Sikošek, ostala mesta pa v tej skupini niso bila nagajana. V tretji skupini je dobil prvo nagrado Šiška, drugo Preinfalk B., tretjo in četrti Kranjc in Tomič in peto Dobnikar, v četrti prvo Peterman, drugo in tretjo Hren in Singer, četrti Gradisnik, peto Muzlovič, v peti prvo Prosen, drugo Pogačnik, tretjo Kragelj, četrti Tavčar in peto Globočnik, v šesti prvo Berčič, drugo

Oevirk, tretjo Talbel, četrto in peto Lahajnar in Šivic, v sedmi prvo Križnar, drugo Csörgö, tretjo in četrti Jeršin in Šešek, v osmi prvo Čop, ostale pa Ferfila, Marin in Prek ter v zadnji skupini prvo Bajc in drugo Franko. Nagrade so bile večinoma leposlovnne knjige, katere so podarile naše knjigarne, za kar so jim hvalažni vsi slovenski šahisti. Lepo uspelo prireditelj je zaključil predsednik Slovenske šahovske zveze g. Kozina, ki je z lepim nagovorom pozval vse navzoče, naj širijo povsod lepo šahovsko igro in s tem pomagajo zvezi izvesti naloge, ki si jo je postavila. Ta prireditelj zveze je lepo uspela letos tudi v tem, da je privabila tudi mnogo šahistov, ki so člani izvenljubljanskih šahovskih klubov. Posebno kranjski šahovski klub je pustil v tem oziru vse druge zadaj, ker se je nedeljskega brzoturnirja udeležilo osem njegovih članov, od katerih si jih je šest priborilo nagrade. Pričakovati je, da bo sodelovanje izvenljubljanskih šahovskih klubov s šahovsko zvezo kmalu postale še bolj tesno in da bo tako omogočeno razširjenje šaha tudi v vaseh in manjših krajih, kot so slovenska šahovska središča. Pot k temu je že začrtana, treba je samo še dobre volje in delavnosti naših šahistov.

Vlom v Slomškovo kapelico v Mariboru

Med tem ko po širni Sloveniji trkamo in prosimo, da bi uredili Slomškovo kapelico na njegovem grobu, ko naše misli vedno bolj pogosto romajo na ta kraj in so naše molitve vedno bolj goreče, da bi Bog ovenčal njegov grob s slavo, je zločinska roka vlomila v kapelico. V mislih, da smo zbirke žolžili v nabiralnik, ki visi na ograji kapelice, je zločinec pokvaril ograjo, vlomil v nabiralnik, pobral, če je bilo kaj notri in odšel. — Ko se je v Mariboru raznesla novica o tem vladu, je bilo splošno mnenje, da se mora kapelica tako urediti, da bo zavarovana tudi pred takimi slučajmi. Zato bodo vsi častitelji Slomška darovali ravno sedaj za veliko noč svoj dar za Slomškovo kapelico. Nič ne bomo napravili luksuznega, toda uredili bi jo po radi tako, kakor se spodobi. Prispevke je pošiljati na naslov »Slomškova družina v Mariboru, Koroška cesta«.

Pri vrenju v črevih in zaprtju

zanesljivo učinkuje že ena čaša naravne

Franz-Josefove

grenke vode.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 15466, 25. V. 25.

Ptuj

Sejem velikonočnih daril je v Ptuj, Slovenski trg 7, to je v prodajalni Tiskarne sv. Cirila.

Trbovlje

Točenje alkoholnih pijač vojaškim novincem je prepovedano 14. t. m. zvečer in naslednji dan, ko odhajajo v vojaško službo.

Uradni dnevi sednije v Trbovljah bodo v aprilu: 4. in 15., v maju: 9. in 27., v juniju pa 6. in 20. V Hrastniku pa 18. aprila, 16. maja in 13. junija. Vsakrat od 8 do 12 in od 14 do 16 ure v občinski pisarni.

Daniel Omerzu:

Vojna v Galiciji

Zato je trdnjavsko poveljstvo strogo nadziralo te »praške svobodnjake« ter jim seveda ni dosti zaupalo. Povsod, kjer so obrambne prilike zahtevale izredno pomoč in kjer so Rusi ogrožali trdnjavsko postojanko in tako imenovanih predpozicij, — tja je bil poslan s svojimi topovi ta bataljon. Bile so to nekatere letede baterije z lahкими in težkimi topovi, ki so stale vsak čas kje drugje. Med oddihom so taborile te baterije v zapuščenih hišah vzhodno od glavnega kolodvora, v bližini reke San. Ob takih prilikah so bili Čehi pravi lovski mojstri. Nobeden pes ali mačka nista bila varna v njih okolici, vse so polovili in pobili za svojo tajno kuhinjo. V neki zakotni sobici so visela trupla teh psov in mačk kot teleta. Zraven tega še kakšna konjska glava; torej prava mesnica samih »specijalitet«. Da je pa bilo to meso užitno, so imeli škarf kisa, v katerem je vedno ležalo nekaj kosov tega mesa, ki so ga potem ali pekli s konjsko mastjo ali pa kuhali ter pripravili tako »zajec« v omaki! In vendar, — za sestrane želodce je bila to prava slast, le žal, da je ta »živilina« prehitro pošla! Boda in trpljenje sta se z lakoto večala vsako uro. Rusi so pogostejše in pogostejše napadali poedine postojanke in njihovi letalci so mesto obiskovali vsak dan. Dne 18. januarja 1915 so napadli z bombami radijsko postajo. Vrgli so nanjo 8 bomb; dalje so tega dne prav v središču mesta, na tako imenovani trg »Humanice« že v večernem času spustili nekaj bomb, ki so ubile 4 osebe in jih mnogo ranile, v okolici so pa popokale vse šipe na oknih. Tudi drugega dne so Rusi z več letali napadli mesto in bližnje utrdbe, napadli so z bombami municijska skladišča pri utrdbi št. XVI., ne da bi mogli zaneti požar; v mestu so pa vrgli nekaj bomb na »Rykov trg«. Z-

naj so grmeli ta dan težki ruski topovi, ki so hudo ostreljevali postojanke in utrdbe Siedlika na vzhodni strani trdnjave. Pri manjšemu spopadu z Rusi se je precejšnje število vojakov 10. domobranskega bataljona predalo Rusom zaradi stradanja in lakote. Dne 23. jan. 1915 so prišle z Dunaja vesti, da je odšel v nemški glavni stan nadvojvoda Karel, baje k razgovorom, kako doseči mir, ki ga je zlasti stradaljoča posadka Przemysla tako željno pričakovala. Nastopila je huda zima, ki je večala nepopisno bedo. Snežilo je in brila je ostra burja tja do 26. januarja. Zvečer tega dne ob šestih je prispel v trdnjavo ruski odposlanec, ki se je pogajal s trdnjavskim poveljstvom o morebitni predaji trdnjave do 11. ure ponoči. Kot blisk so se širile med posadko razne nepotrjene vesti, da bo mir, da nam Rusi dovolijo prost odhod proti Dunaju s pogojem, da se ne udeležimo več vojne proti njim. Druga vest je poročala, da nas Rusi pošljejo v neko nevtrarno državo. Vse te govorice so pa bile brez podlage, ker je bil ta sestanek brez vsakršnega uspeha in so Rusi predlagali čisto druge pogoje, — ki so bili bajé za trdnjavo nesprejemljivi. Takoj naslednji dan, dne 27. januarja, je bil večji izpad trdnjavske pehote proti vasi Olszany, ki je bila v ruskih rokah, — ne da bi bili mogli doseči kak uspeh, a precej pa je bilo žrtve. Veliko zbiranje ruskih čet ter živahno kretanje smo opazili dne 28. januarja na južozapadni strani in na severni strani, kjer so Rusi pridno kopali rove in se po njih bližali utrdbam. Prihajala je počasi predpomladanska doba, ki so se Rusi zanj pripravljali, da začnejo velike odločilne boje za trdnjavo, v kateri je bila nervoznost vedno večja. Skladišča z živili so se praznila in vsak dan so bile porcije manjše. Veržina trgovina v židovskih rokah je imela bajne cene za vse, kar je bilo sploh še mogoče pod roko kupiti. Taki so stali na primer hleb vojaškega kruha dne 1. febr. 1915 do 20 srebrnih kron; liter ruma 30 kron, 1 kg slad-

korja 25 kron, 1 kg konjskega mesa 12 srebrnih kron, pšenična moka (črna) 10 kron. Stanje je bilo že nezno in pehota se je že kar odkrito branila iti v kak boj, ker so bili vojaki že tako izčrpani, da so še komaj puške nosili. Rusi so trdnjavsko stanje prav dobro poznali, pa so z dnem 7. febr. začeli trdnjavo sistematično obstreljevati s težkimi topovi vsak dan med 9 in 11 uro dopoldne in sicer utrdbe in mesto. V mestu je to obstreljevanje povzročalo mnogo škode in strahu med civilnim prebivalstvom, ki se je skrivalo po kletah in raznih zakotjih strmega tatarskega griča. Z veliko točnostjo so Rusi obstreljevali javna skladišča, tovarne itd. Bobne in oddaljeno grmenje nas je opozarjalo, da prihajajo zdaj granate, ki so kaj kmalu završale v ozračju in udarjale s silno eksplozijo na ulice in razne objekte. Ruska pehota je začela dne 13. februarja ob devetih dopoldne naskakovati utrdbo št. VIII in XI. Obe strani so utrpele težke izgube in sicer nekaj stotin ranjenecv in mnogo mrtvih, ne da bi se bilo Rusom posrečilo doseči večji uspeh. Čisto nekaj novega je nastopilo pri utrdbah VI in VII na zapadni strani mesta ob reki San na desnem bregu, katere so Rusi nepričakovano začeli obdelovati s težkimi granatami in je bilo tudi opaziti koncentracijo ruske pehote na drugi strani reke. Očividno so tudi od zapada pripravljali napad. Za ojačenje teh utrdb (VI, VII in VIII) je bila poslana honvedska pehota in pa seveda češki artiljerijski bataljon, ki je moral zasesti s svojimi topovi trdnjavsko sprednje postojanke. Dne 16. februarja so ruski letalci zopet napadli mesto. Več bomb so vrgli na železniški most, ne da bi prizadejali večjo škodo. Zato so pa naslednjega dne, 17. februarja, s svojo težko artiljerijo začeli silno obstreljevati utrdbi VII in VIII na zapadni strani mesta. Obstreljevanje je trajalo še ves naslednji dan. Zvečer tega dne ob osmih je pa ruska pehota prešla v napad in se je pred temi utrdbami razvila

huda bitka, ki je trajala vso noč do ranega jutra 19. februarja. Rusom se je posrečilo zavzeti pomembne trdnjavske točke, medtem ko so glavne utrdbe, sicer hudo poškodovane in razdejane, ostale še v rokah posadke. Bil je to začetek velikih ruskih napadov, ki so se pripravljali s prihodom toplejših spomladanskih dni. Skoraj na vsej fronti krog trdnjave so Rusi silno ojačili svojo artiljerijo, ki je v vsakim dnu hujše pritisnila. Videti je bilo, da bodo Rusi pospešili padec trdnjave z veliko-poteznimi napadi, ki so jih pripravili za spomlad. Najhujši sovražnik trdnjave je pa bila lakota in pa pomanjkanje in to dvoje je prisililo trdnjavsko poveljstvo, da odločilno nastopi. Hrana, ki je stajala le še iz 50 gramov riža in 15 dkg konjskega mesa, zjutraj in zvečer pa le iz črne kave brez sladkorja ter iz 200 gramov kruha, je bila za vojaka že pač skrajna meja prehrane. Vsa skladišča so bila že takorekto prazna in to, kar je bilo še v zalogi, je zadostovalo še za kakih 30 dni, tako da je bilo pričakovati padca trdnjave okoli 20. marca. Ze 22. februarja se je porcija riža znižala na 30 gramov za moža, večerja je pa bila sploh uknjena. Tako je bilo pač vsakemu jasno, da se bliža žaloigra Przemysla hitremu koncu. Rusi so sedaj skoraj dvakrat na dan prihajali s svojimi bombnimi letali, s katerimi so najbolj napadali radijsko postajo in pa okolico poslopja trdnjavskega poveljstva. Rusi so vedeli, da bjejo trdnjavi zadnje ure ter so le še bolj stiskali svoj jekleni obroč ter svoje postojanke povsod ojačevali, da bi jih ne zalotilo od trdnjavske strani kak presenečenje eventualnega poslednjega poskusa posadke, da bi se prebila skozi oblegovalni ruski obroč. Le na severni strani so Rusi med utrdbami št. IX in X pod zaščito silnega topovskega ognja, v noči na 14. marec navalili s svojo pehoto na vmesne oporne postojanke ter v hudi borbi zavzeli oporo »Nagora«, ter so pri tej priliki zajeli večji del 18. domobranskega bataljona in precej vojnega materiala. (Dalje.)

harfe do tude 22.30 Narodne pesmi 34-2 Koncert Pergolesijevih skladb v spomin 200 letnice njegove smrti

Sklepi mariborskih trgovcev

Maribor, 6. aprila.

O poteku običnega zbora Združenja trgovcev v Mariboru smo poročali že včeraj v »Ponedeljek Slovenca«. Prinašamo sedaj sklepe skupščine, ki posegajo globoko v naše praktično gospodarsko življenje. Sklepi se glasijo:

1. Zahteva se čimprej uvedba obligatorne zavarovanja trgovstva za bolezen, onemoglost, nezgode, starost in smrt.

2. Zahteva se sprememba zakona o proračunskih dvanajstih 1935-36 v toliko, da se ukine 2. odstavek par. 32, ki govori o sestavi davčnih odborov ter se mesto tega pusti pri par. 113 zakona o neposrednih davkih z gornjim zakonom črtani odstavci.

3. Zahteva se ukinitvev industrijskih in tovarniških prodajal, dokler se pa to ne zgodi, naj se smatrajo te poslovalnice kot samostojna podjetja in se kot taka obdavčijo.

4. Uredba ministrstva za trgovino in industrijo o krošnjarstvu se mora od pristojnih oblastnih organov najstrikteje izvajati ter se mora proti kršilec postopati z vso strogošjo tudi z odvzemom krošnjarskih knjižic.

5. Veleblagovalnice Ta-ta in druge se morajo brez pogono prepovedati.

Kako kaže hmelj

I. poročilo Hmeljarskega društva

Zalec v Savinjski dolini, 3. aprila 1936.

Zimskim mesecem, ki so potekali skoro brez snega in hudega mraza in tudi brez uničujočega vpliva na razne hmeljske škodljivce, je sledil suhi marec (sušec). Hmeljarji so skoro že obrezovali svoje nasade, drugi postavljajo droge in napeljujejo žice in zopet drugi že gnojijo. Novi nasadi se prirejujejo le kot nadomestitev starih, opuščenih. O razširjenosti s hmeljem zasajene ploskve torej ni govora.

Od letnika 1935 je bilo zadnji čas prodanih 200 kvintalov po cenah v okviru od 7.—din do 20.—din za 1 kg. Pričljivo 500 kvintalov pa še pričakuje kupca, ki se bo gotovo zglasil.

NB.: Takšna poročila razpoložljiva Hm. dr. v presledkih vsem inozemskim strokovnim listom v informativne in reklamne namene.

7120 milijonov lir za vojno v Afriki

Zadnji izkaz Italijanske banke je bil objavljen za 20. oktober, od tedaj pa izkazi niso bili objavljeni. Za 31. december 1935 je bilo na običnem zboru banke podanih nekaj podatkov, iz katerih posnemamo: od 20. oktobra pa do konca leta je zlata podlaga padla od 3936 na 3027 milij. lir, devizna rezerva od 379 na 367 milij. lir, obtok bankovcev pa je narasel od 15.270 na 15.457 milij. lir. K temu je pripomniti, da je obtok bankovcev padel od 20. marca 1936 na 14.490 milij. lir.

V zlati podlagi pa niso upoštevane zlate zaloge, ki so nastale s prostovoljno oddajo zlata, ki je dala okoli 2 milijardi lir. Skupno cenijo uradno dosežane vojne stroške Italije na 7.120 milij. lir v papirju.

★

Pridelek koruze leta 1935. Po uradnih končnih podatkih kmetijskega ministrstva je bilo s koruzo kultiviranih lani v vsej državi 2.711.932 ha, požeta površina je znašala 2.472.311 ha. Pridelek je bilo 30.284.009 met. stotov (1934 51.541.804 stote), torej na 1 ha 12,2 (19,4) met. stota. V naši banovini je znašal pridelek 569.979 stotov (654.433 stotov) ali na 1 ha 13,6 (15,3) met. stota.

Zagreb dolguje na davkih 360 milj. Din. Zagreb, odn. zagrebsko gospodarstvo dolguje po poročilu belgajškega tiskarstva »Privredni pregled na državnih davkih do leta 1932 360 milj. Din. K tej številki pripominjamo, da je znašal davčni zaostanek Slovenije po podatkih finančnega ravnanstva v Ljubljani na koncu leta 1932 samo 32,6 milj.

Dohodki ljubljanske glavne carinarnice se znašali v marcu od uvoza Din 5.965.161,07, od izvoza pa Din 19.934,75.

Jurija grofa Turnškega jeklarna na Ravnah. Tvrdka »Vereinigte Böhlerstahlwerke« v Curihi, ki je vodilno udeležena tudi pri Jeklarni grofa Turnškega na Ravnah, pravi v svojem letnem po-

6. Ukiniti se morajo vsi davčni in drugi privilegiji Nabavljajnim zadrugam državnih uslužbencev in tudi vsem drugim konzumnim prodajalnicam.

7. Apelira se na mariborsko trgovstvo, da sprejema v bodoče v službo samo one trgovske pomočnike, ki imajo razen predpisane učne dobe še uspešno končano trgovsko nadaljevalno šolo in pomočniški izpit, čim se uvede.

8. Protestira se proti nameravani uvedbi socialnega davka v Mariboru; nabiranje prispevkov za pomožno akcijo naj ostane v dosedanjih oblikah.

9. Združenje soglašja z načrtom Društva hišnih posestnikov za zgradbo nove tržnice na Glavnem trgu ter se bo akcije aktivno udeležilo z vpisom 50 deležev.

10. Zahteva se novelizacija obrtnega zakona, zlasti par. 19, ki omogoča dosego trgovsko-obrtnih pravic brez zadostne trgovske usposobljenosti, zlasti kar se tiče prehoda iz obrtne v trgovsko stroko.

Skupščina je tudi odobrila spremembo pravil po navodilih trgovskega ministrstva glede volitev uprave in osnove se je nov odsek »Trgovcev z avtomobili, motorji, šivalnimi stroji, kolezi in gumijastimi predmeti«. Predlagana je bila tudi ustanovitev posebnega oddelka lastnikov posredovalnih pisarn in agentur, sklepanje pa se je odločilo za prihodnji občni zbor.

ročilu za 1935, da merodajna udeležba pri omenjenem jugoslovanem podjetju, ki obstoja od leta 1927, ni za leto 1934 prinesla nobenih obresti. V letu 1935 pa se je položaj družbe pri naraščajoči zaposlenosti v toliko izboljšal, da bo najbrže zaključila brez nadaljnje zgbue.

Nova delniška družba. Minister trgovine in industrije je odobril ustanovitev delniške družbe: Bolbecher i Borschova v Belgradu z glavnico 600.000 Din, od česar znaša apor 400.000 Din. Gre za prevzem trgovine z vinom Marie Bolbecher, roj. Kuhn iz Bece Cerkve in Hilde Borschove, roj. Ružička iz Bece Cerkve.

Poravnava za kmete v ČSR. Na podlagi poblastilnega zakona je češkoslovaška vlada objavila naredbu o poravnalnem postopanju za kmete. Ta naredba velja za posestnike do 500 ha, pri tem pa je treba posestnikom, ki imajo od 250—500 ha še posebnega dovoljenja za poravnavo. Stvorjene so 4 skupine po velikosti posestva. Mali kmetje s posestjo do 30 ha se lahko poravnajo s svojimi upniki s 35%, plačljivo v 7 letih, posestniki od 30—80 ha s 35% v 5 letih, posestniki od 80—150 ha se lahko poravnajo s 45%, katere morajo plačati v 4 letih, posestnik nad 150 ha pa s 45%, plačljivo v 3 letih.

Presežek angleških državnih financ. Pravkar zaključeno angleško proračunsko leto 1935—1936 izkazuje pri dohodkih 753 milij. funtov 750 milij. funtov izdatkov, tako da znaša presežek 3 milij. funtov. Faktično pa je bil presežek večji, ker je bilo 12 milij. funtov porabljenih za izredno amortizacijo državnih dolgov.

Borza

Dne 6. aprila 1936.

Denar

Neizpremenjeni so ostali tečaji Amsterdam, Berlina, Bruslja in Curiha, narasli so London, New York in Praga, dočim je Pariz popustil.

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na ljubljanski borzi popustil na 9,03—9,15, na zagrebski na 8,83—8,93, na belgajski pa je notiral 8,9017 do 9,017. Grški boni so notirali v Zagrebu in Belgradu 31 blago. Angleški funt je ostal na naših borzah neizpremenjen na 249,20—250,80. Španska pezeta je notirala v Zagrebu 6,26—6,36, v Belgradu 6,35 blago.

Nemški čeki so notirali v Ljubljani 13,90 do 14,10, v Belgradu 13,8227—14,0227, v Zagrebu 13,93—14,13, za ultimo aprila 13,8150—14,015, za medio maja 13,77—13,97, za ultimo maja 13,75 do 13,95.

Za italijansko liro (valuto) so plačevali den. zavodi 3,20—3,25, za dolar pa 49,50—50,—.

Ljubljana. — Tečaj s primom

Amsterdam, 100 h. gold.	2968,15—2982,75
Berlin, 100 mark	1754,20—1768,08
Bruselj, 100 belg.	738,47—743,53
Curih, 100 frankov	1424,22—1431,29
London, 1 funt	216,05—218,11
Newyork, 100 dolarjev	4335,01—4371,32
Pariz, 100 frankov	287,06—289,40
Praga, 100 kron	180,69—181,80

Danes premiera Velefilm po slovitem romanu

Ob 16., 19'15 in 21'15 uri

Zločin in kazen

Krasen in pretresljiv film! Ne zamudite!

Fedorja Dostojevskaja

V glavni vlogi Peter Lorre

KINO UNION Telefon 22-21

Kulturni obzornik

K sklepu 1050-letnice smrti sv. Metodija

Dne 6. aprila t. l. je minilo spominsko leto po 1050 letnici smrti svetega našega očeta in učitelja Metodija, nadškola moravškega in panonskega, starejšega izmed svetih solunskih bratov, slovanskih blagovestnikov. Zato je treba, da se jih ob tej obletnici s svetim spoštovanjem in s pobožnostjo znova spomnimo. Kot učitelja našim prednikom v Panoniji in njih sosedom, prednikom današnjih Čehov in Slovkov na Moravskem in Slovaškem sta z vneto besedo v domačem jeziku utrdila v njih krščansko vero in slovenila bogoslužne knjige; z domačimi knezi, posebno z Rastislavom in Koceljem, in z rimskim papežem Hadrijanom sta zamislila slovanskim narodom cerkveno organizacijo, ki naj bi bila neposredno zvezana z Rimom, neodvisna od nemške politične sile, da bi mogla služiti samo poglobljanju in širjenju vere med slovanskimi narodi; in to cerkveno organizacijo so zato s slovanskim bogoslužnim jezikom trdno zazidali prav v korenine slovanske narodne biti. Z bogoslužnimi in drugimi svetimi knjigami v razumljivem slovanskem jeziku (starocerkvenoslovanskem) sta ustvarila Slovonom krepke začetke slovnosti in zgradila podstavo za novo krščansko-slovansko kulturo, ki bi bila morala postati vez med razprtim vzhodom in zapadom, saj sta jo zajela iz starokrščanske grške dediščine in jo uvajala v prijateljski zvezi in v duhovnem skladu z Rimom.

In ree je sv. Metodij kot panonsko-moravski nadškola in papežev legat za slovanske narode z domačo besedo krščanski veri in novi krščansko-slovanski kulturi že utrl pot k sosednim Poljakom in Čehom. Sv. Ljudmila († 920/27.) in njen vnuk sv. Veleoslav († 28. 9. 985.) sta oba izrasla iz du-

hovnega kroga Metodijevega po njegovih učencih. Tudi Slovenci smo bili med njegovimi učenci — saj mu jih je Kocelj kar 50 izročil in v strel. slovnosti se pozna vpliv ne le slovanskega jezika v različnih verzih izrazih (post, papež, pekel i. dr.), ampak tudi že dokaj časa udomačenih najstarejših slovanskih molitvenih obrazcev (n. pr. apostoleke vere, spovednih obrazcev i. dr.), in nedvomno je Metodijevo delo tudi s svoje strani zopet vsaj nekoliko pronicalo tudi med Slovence.

Zal, da so to vekovito zgodovinsko delo v Panoniji že po Koceljevi smrti (874) izločili, po Metodijevi smrti pa v velikomoravski državi z grdo silo barbarsko zatrlji; nemiljiva sramota je, da je pri tem herostratskem delu z zagrizenim sovražstvom sodeloval tudi slovanski knez, in sicer odločno sodeloval; saj bi se zločinski slepar in ponarejevalec listin, nemški škof v Nitrí Wiching, brez Svetopolkove podpore v zgodovini sploh nikoli ne imenoval in tudi karantanski in panonski Arnulf bi bil v cerkvenih zadevah na Moravskem brez Svetopolka brez moči. Tako pa se je pričelo Cirilovo in Metodijevo delo zavrnilo na Balkan in na slovanski vzhod, njuna previdnostna naloga, sprava Vzhoda in Zapada, pa je ostala neizvršena, razmerje se je le še poslabšalo in tako je bizantinsko-rimska odtujenost s krščanstvom vred po sredi razklala tudi slovanski svet, posebej še Jugoslovane.

Vendar je bilo Cirilovo in Metodijevo delo tudi tako še velikega pomena tudi za katoliške Slovence, ne le za Hrvate glagoljake, ampak tudi za Slovence, Slovjake in Čeha, ker nekje na dnu našega krščanstva in našega slovstva ne živé in rastejo kali, ki sta jih vsadila v naš narod sv. solunski brata. Zato pa je zdaj na nas, da pričeto delo svetih bratov, ki ga je sovražnost uničila, z ljubeznijo poskušamo dovršiti, spravmo med vzhodno in zapadno cerkvijo, med vzhodnim in zapadnim slovanskim svetom. Spomnimo se besed, ki jih je zapisal sv. oče Pij XI. ob 1000 letnici sv. Cirila v apostolskem pismu slovanskim in češkim škofom (dne 13. februarja 1927): »Če sta sv. Ciril in Me-

VIM čisti vse



Ker odpravi Vim tako prizanesljivo nesnago, je posebno dober tudi za čiščenje barvanih in lakiranih predmetov vseh vrst, kateri — ako se čistijo z Vimom — ostanejo dolgo kot novi.

Promet na zagrebski borzi je znašal brez kompenzacij 1.153.081 din.

Curih. Belgrad 7, Pariz 20.225, London 15.20, New York 306,75, Bruselj 57,90, Milan 24,25, Madrid 41,90, Amsterdam 208,40, Berlin 123,35, Dunaj 57, Stockholm 78,375, Oslo 76,375, Kopenhagen 67,875, Praga 12,695, Varšava 57,80, Atene 2,90, Carigrad 2,45, Bukarešta 2,50, Helsingfors 6,70, Buenos-Aires 0,84625.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% in. pos. 80—82, agrarji 46—48, vojna škoda promptna 353—356, begluške obveznice 63—66, 8% Blerovo posojilo 82—83, 7% Blerovo posojilo 72—73, 7% posojilo Državne hipotekarne banke 81—82.

Zagreb. Drž. papirji: agrarji 46 den., vojna škoda promptna 356—357 (356), begluške obveznice 65,50 den., dalm. agrarji 61 den., 8% Blerovo posojilo 82—83 (82), 7% posojilo Drž. hipotekarne banke 81,50—81,75 (81,50, 81,62). Delnice: Narod-

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: bč., sremška in banaška 149—151, bč., okol. Sombor 148—150, bč., lad Tisa 152—154, bč., ladja Begej 151—153, slavonska 152—154; oves: bč., srem. in slav. 128—130; rž, otrobi in fižol: neizpr.; ječmen: bč. in srem. 64 kg. 130—132,50; koruza: bč., srem. in ban. 104—106; moka: bč. in ban., srem. in slav., Og in Ogg 240—250, št. 2 220—230, št. 5 200—210, št. 6 180—190, št. 7 150—160, št. 8 100—105. Tendence slaba, promet slab.

Šmarje pri Ljubljani



srečnem zakonu mu je Bog podaril 15 otrok, od teh je zdaj še živih: 3 fantje in 5 deklet (4 so poročene, pet pa je za doma stregla očetu).

Bil je dober značaj. Pokazal se je vedno zavednega Slovca in katoličana; udeležil se je tudi duhovnih vaj v »Domu« v Ljubljani. Rekel je: »Ker sem že vse poskusil, bom pa še to.« Vrnil se je zelo zadovoljen. Pogosto je prejel av. zakramente, zadnjikrat v nedeljo 5. marca za sveto Popotnico.

Bil je 6 let v občinskem odboru, nazadnje je še obdržal odbornišvo vaškega oddelka. Ker je bil sam dober, je tudi družino vzgajal v dobrem duhu. Kako je bil priljubljen, se je videlo iz tega, ker je imel zelo veliko kroplicev, ki so ga prišli zadnjikrat pozdravit ter Bogu priporočat njegovo dušo.

SPORTNA NAZNANILA

Predavanje SPD o največjem alpsko-sportnem dejanju zadnjih let se vrši drevi ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice. Monakovski alpinist g. Martin Meier nam bo predaval o svojem vzponu preko severne stene Grandes Jorasses. Krasni posnetki bodo spremljali predavanje. Vstopnice so na razpolago v pisarni SPD še danes do 18. ure, nato od pol 20. ure dalje pred vhom v dvorano, in sicer sedeti po 10 Din in stojača po 5 Din. — Planinci, pridite drevi v Delavsko zbornico, da ališite o dejanju, ki je ob njem prisluhnili ves planinski svet.

SK Grafika. V sredo trening, obvezen za vse igralce. Za službeno zadržane člani ob 7 tek na igrišču Primorja. — Ob 8 seja odbora.

O orientaciji v gorah bo predaval v sredo, dne 8. t. m. v alpinistični šoli TK Skale g. Oskar Delkin. Bo to poslednje predavanje v alpinistični šoli. Po predavanju bo vpisovanje za plezalni tečaj. Vel. interese pri vabljeni.

Motok 2SK Hermes. Rodna seja v kavarni »Zvezda« ob 8.

Planalna sekcija SK Hiriye prirodi danes zvečer ob 6 interno tekmo z zimekam kopališču. Udeležba obvezna za vse dokonane planince in plavalce, zlasti za: Gril, Hodalč, Postavšek, Karbi, Perlot, Lenart, Biber, Šiška, Kržan, Pretnar. Neophranjen izostanek bo kaznovan.

SK Reka. V torek, 7. t. m. ob 8 zvečer strogo obvezen sestanek nogometne sekcije. — Ob 8.30 seja upravnega odbora.

govo dušo. Vsem sorodnikom naše iskreno sožalje, njegovi blagi duši pa želimo, da uživa mir pri svojem zveličanju.

svetih knjig ter jih pripravljati (14, 183/4). Nasproti praškemu cerkvenemu zgodovinarju Fr. Dvorniku G. pravilno označuje razmerje Konstantinovo do njegovega učitelja Fotija, ki mu je njegove napake v lice grajal (12.), in resnični namen Metodijeve poti do bizantinskega cesarja nekaj let pred smrtjo — Fotij je bil tedaj z Rimom v zvezi — hotel je utrditi slovanskemu bogoslužju pot med bizantinske Slovence (27). O prepovedi slovanskega bogoslužja po Janezu VIII. iz l. 873, ki se omenja v pismu Janeza VIII. z dne 14. jul. 879, a v londonskih registrih iz l. 873, ni omenjena, se pisatelj ne izraža naravnost, misli pa le, da sloni ta vest na lažni ovađbi (dokumentu) nemških duhovnikov (Wiching) v Svetopolkovi okolici (26); to bo res, saj je Wiching razširjal še l. 880. ponarejeno papežovo pismo (Janez VIII. Metodiju 23. marca 881, l. str. 143). Na Wichingove lažne listine se je oslanjala tudi končna prepoved slovanskega bogoslužja v pismu Stefana V. (l. 885.) in v njegovih navodilih legatom (885/6); saj je šel Wiching tedaj prav v ta namen v Rim (29). Grt.

★

(Konec jutri.)

Jeli Jugoslaviji potreban još jedan veterinarski fakultet? je naslov hrvatski brošuri, ki na 46 straneh ilustrira ves potek borbe, ki se je začela v Belgradu, da se sezida še ena veterinarska fakulteta v prestolnici, ter da se zagrebski znaniška dotacije. V njej je zapisnik seje, kjer se je ta misel sprožila 7. X. 1935, ter nato članki, ki so sledili v hrvatskih in srbskih revijah, zavzemajoči se za idejo oz. pobijajoči to zamisel, ki jo je obsojilo tudi Veterinarsko društvo. Iz člankov, ki so za osnovo novega zavoda, se vidi težnja, da so na misel prišli popolnoma iz političnih razlogov, češ, da v Zagrebu študenti ne dobe tiste nacionalne vzgoje kot bi jo sicer v Belgradu. Kakor pa se vidi iz nadaljnje poteka, je veterinarska fakulteta v Belgradu gotova stvar. Na to brošuro samo opozarjamo.

* Fr. Grivec, Zlita Konstantina in Metodija. Cvetje iz domačih in tujih logov, 8. 1936. Založila Družba sv. Mohorja v Celju. Cena za ude DaM: nevez. 9 Din, vez. 18 Din.

V znamenju „miru...“

„Maginotova črta“ — meja iz betona in železa Od Bellortia do Luksemburga

Leta 1930 so Francozi začeli graditi svoj trdnjavski pas, ki teče po vsej dolžini mejne črte. Trikrat v enem stoletju so bili že napadani od Nemcev, ki so jim razdeljali ogromne pokrajine. Sedaj, ko je komaj preteklo 15 let, odkar so bili premagani, se zopet pripravljajo na nov naskok na Francijo. Sicer se je Nemčija v pogodbi zavezala, da bo mirovala. Toda vulkan ne prizna nobene pogodbe, on bruha. Tudi bik ne pozna nobene pogodbe ali častne besede, on bode. Zaustavi se le pred ograjo, ki je ne more poudreti. Deset let so Francozi še verjeli, da bodo Nemčijo zadrževale pogodbe in slovesno dane besede. Ko pa so videli, kako narašča Hitlerjeva povodenj, so razumeli, da iz tega ne bo nič, da Nemčije ne bo zadržala nobena pogodba, nobena častna beseda, marveč samo velikanjska betonska in železna ograja, ob kateri si bodo razbili svoje glave. Pred več tisoč leti so se Kitajci tako branili proti vpadom divjakom v njihovo državo. Tako je nastal ogromni kitajski zid, ki ga še danes občuduje svet. Pred 2000 leti so se Rimljani na angleškem otoku na isti način zavarovali proti vpadom divjih skotov. Isto so sedaj napravili tudi Francozi proti Nemčiji. Pet let so ga gradili, svoj obrambni zid, skoraj tiho in neopaženo, in danes, ko je Nemčija zares pohodila vse pogodbe in prekršila vse svoje častne besede, je to obzidje končano. Imenovano je in bo tako v zgodovini ostalo po velikem, na daleč vidnem francoskem zunanjem ministru Maginotu (izg. Mažino), ki je danes že mrtev, a je pred smrtjo dogradil trdnjavski pas, ki mu ne pozna primere ne svet, ne človeška zgodovina.



Malo je o podrobnosti tega pasu javnosti znano. Razumljivo zakaj. Toda nekatera opisanja so prišla med ljudi in obrazložila ta čudoviti obrambni zid, ki se razteza južno od švicarske meje, gre ob vsej nemški meji do Belgije, kjer se zopet nadaljuje do morja. V naslednjem bomo o tem trdnjavskem pasu, ki ga bomo imenovali »Maginotova črta« (izgovori Mažinotova črta) povedali nekaj podrobnosti na podlagi opisov od znanih osebnosti, ki so trdnjavski pas same videli in dobile tudi dovoljenje, da nekatere zanimivosti o njem povedo tudi javnosti.

Avstrijski feldmaršal Urbanski je imel zadnje tedne priložnost, da si trdnjavski pas ogleda. Zapisal je svoje bežne vtise v dunajski »Reichspost«. Tam beremo:

ozemlja pred trdnjavskim pasom je pod žrelom določene strojnice ali topa ali metalca min in ročnih granat. Če bi vse začelo streljati, potem mora biti vsako živo bitje, ki zajde na ta prostor, ubito in razstreljeno. Strelne smeri topov in strojnice se križajo, tako da ni mogoče misliti, da bi moglo sploh kaj ostati živega ali celega, če bi prišlo do tega, da bi sovražnik hotel trdnjavski pas napasti z ljudmi, s tanki ali s čemer koli drugim. Mažinotova trdnjavska črta je črta smrti, v pravem pomenu besede.

Iz priloženega zemljevida je razvidno, da je trdnjavski pas Mažinotove črte razdeljen na več kosov. Zgoraj smo opisali utrdbe, ki sledijo reki Renu in sploh vsej nemški meji ter so označene s črnimi točkami. To so postojanke, namenjene za pehoto, ki je torej vsa skrita pod zemljo in ima poleg tega, da zmelje sleherno živo bitje pred seboj, še možnost, da z navadnim pritiskom na gumb spravi pod vodo v višini treh metrov čisto določene in izmerjene dele pokrajine. Kakor hitro bi se sovražnik približal utrdbam, bi ga zalila voda.

Toda za temi utrdbami, ki so že tako čudežno izpopolnjene in neprodirljive, pa ležijo zopet druge trdnjavske črte, ki so na zemljevidu bolj močno poglobljene in ki so namenjene za težko topništvo. Med njimi in med pehotnimi črtami leži podzemeljsko mesto, kjer je skrita vsa armada, kjer so skladišča za

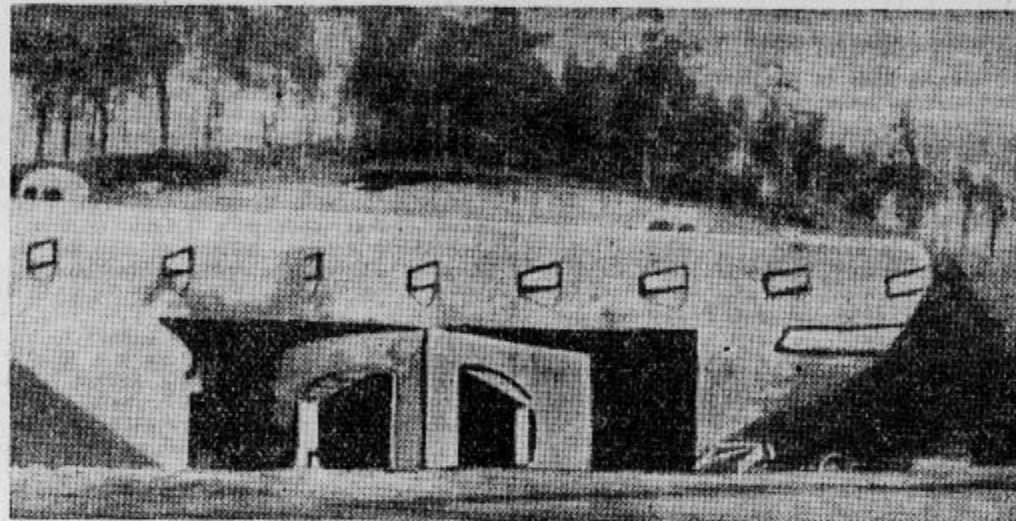


Marokanci zasedajo podzemeljske utrdbe

Mesto 100 m pod zemljo...

V naslednjem pa vam hočem podati še vsebino pisma, ki ga je pisal svoji družini domov francoski vojak, ki je bil vpoklican zaradi nemških groženj in se nahaja sedaj v podzemeljskem trdnjavskem pasu Maginotove obrambne črte. Ta vojak je doživel »Maginotov čudež« na svoj svojstven način. Pismo pa je objavil pariški »Paris Soir«, iz katerega ga tudi posnemamo. Glasi se:

Ljubi starši! Pišem vam, da sem zdrav in upam, da bo vas to pismo tudi pri zdravju našlo. Tako bi lahko začel svoje pismo, kot je



Vhod v podzemeljske utrdbe

živela in muničijo, kjer tečejo na stotine kilometrov daleč podzemeljske železnice, ki prevažajo hrano in municijo od enega kraja do drugega. Najbolj čudežni stroji razsvetljejo to podzemeljsko mesto, ki sega, kot smo rekli, od 100—200 m globoko ter je razdeljeno po navpičnih rovih, ki jih med seboj vežejo vodoravni rovi ali galerije, ki vodijo v bivališča, skladišča, bolnišnice itd. Drugi stroji mu dovajajo sveži zrak. Vrata, ogromna vrata iz betona in jekla, se odpirajo pokorno na pritisk skritega gumba, zopet se zapirajo tako, da strupeni plini nimajo vhoda. Ko se zaprejo vrata, zablešče velikanske dvorane v električni luči, dvorane iz katerih vodijo na vse strani novi rovi, stopnišča v nižje rove, pod katerimi drdajo zopet podzemne železnice. Po navpičnih rovih vozijo ogromna dvigala, ki spravljajo navzgor municijo in moštvo, in ki potegnejo s seboj top, kakor hitro je izstrelil svojo kroglo, da ga v podzemlju zopet nabašajo in ga s pritiskom gumba zopet dvignejo, da izbruhne svoj smrtonosni strel. Nobena krogla ne more prodreti v to podzemsko mesto. Letala, ki bi si drznila prileleti nad trdnjavski pas pridejo takoj v križni ogenj natančno nastreljenih protiletalskih topov, ki jih nemudoma spravijo na tla.

Trdnja 380 km

»Maginotova črta«, tako piše maršal Urbanski, »je čudež moderne obrambne tehnike, ki se razteza v razdalji 380 kilometrov do belgijske meje, odkoder jo nadaljuje podobne belgijske utrdbe. Je to nepretrgana črta malih in večjih trdnjav, segajočih v globoka podzemlja, kjer so med seboj povezana z rovi in cestami ter železnicami, in ki je danes ni sile na svetu, ki bi bila v stanu s kakršnikoli obstoječimi razdiralnimi sredstvi to črto prekoračiti.«

so priprave za streljanje artiljerije. Ko je top strel izstrelil, izgine zopet v podzemlje.

Cesta smrti...

Francoska vzhodna armada se nahaja torej vsa v podzemlju, v rovih, ki so podobni rudniškim rovom in ki segajo do 100, na nekaterih mestih do 200 m globoko. Na površini se ne vidi ničesar, razen to, kar smo omenili. Železobetonski klobuk, betonske odprtine z žreli strojnice in topov. Vsaka strojnica in vsak top sta natančno nastreljena za gotov določen prostor. Vse je izmerjeno in izračunano. Vsak meter

navada po vojašnicah. Toda odkar sem tukaj, doživljam nov čudežni svet, ki ga vam moram opisati. Saj ste gotovo slišali že o »Maginotovi bojni črti«. Mnogo se je o tem trdnjavskem pasu že pisalo in govorilo. Toda vse, kar je bilo v javnosti povedano, je le medla senca tega, kar ta čudežni, naravnost strah vzbujajoči podzemeljski svet dejansko pomeni. Najprej smo stali kakih 24 ur pred vhomom v trdnjavski podzemlji. Toda nekega dne ob petih zjutraj pride povelje: »Vhod v globine! Tako smo odkorakali v mesto pod zemljo.

...dolgo 60 km

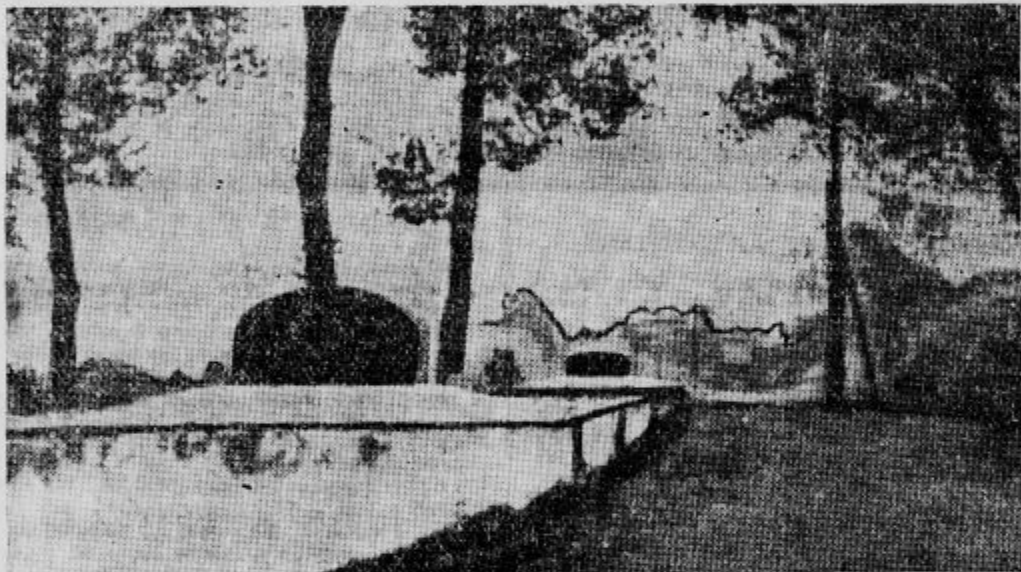
Sli smo v podzemeljski rov skozi vrata, ki so se pred nami sama odprla in se zopet tiho zaprla, ko smo stali v podzemeljskem rovu, ki me spominja na rove pariške podzemeljske železnice. Na desno in levo se cepijo drugi rovi, ki gredo Bog ve kam... Zavedajte se, nam je dejal podčastnik, da ste vstopili v podzemsko mesto, ki se razteza 60 km daleč v krog (Prevalje — Maribor, ali Ljubljana — Jesenice, ali Ljubljana — Novo mesto). Pravo mesto je to, s svojimi ulicami, ki so veliki široki in udobno osvetljeni rovi, s svojimi betoniranimi cestami za avtomobile, s svojimi električnimi železnicami, s svojimi telefoni, dvoranami, skladišči, prodajalnami, uradnimi poslopiji in bolnišnicami... Nikdo zunaj ne ve, kaj je vse pod zemljo, ki je sedaj še orjevo in ki jim bo jeseni rodila. Vedno globlje gremo. »Ali veš, kje se nahajaš,« me vpraša podčastnik. Ko namesto odgovora samo zijam, mi pravi, da smo ravno pod gostilniškim vrtom očeta Schmidta in pod njegovimi vinskim kletmi!

Na koncu rova se pogreznemo na jeklenih zvijačih se stopnicah zopet niže. Novi rovi, nova stopnišča, vedno nižje in nižje. Končno se ustavimo v lepi razsvetljeni dvorani, kjer so stale čedne, nove vojaške postelje, druga nad drugo. To bo naše domovanje, nam pove častnik, ki je z nami. Ko smo zasedli vsak svojo pričo, se je pričela razlagati. Vsak rov, vsaka galerija ima tukaj svoje ime. Vedeti moramo vse, kako se znajti v tej betonski krtini.

»Sedaj se nahajate v »torpedovki«, nam pravi,« to pa zaradi tega, ker je ta dvorana namenjena za moštvo, ki bo oskrbovalo oklopne stolpe s strojnici. Nekoliko dalje so — »križarke«, to je oklopni stolpi s srednjimi topovi, še nekoliko stran »oklopnice«, to je tam, kjer so največji topovi. Pri nas se vse imenuje po mornariških izrazih. Strelni stolp se imenuje »most, izstrelišča pa »periskop«. Sedaj veste.« To je bila tudi vsa razlaga.

Peljali so nas nato po drugih stopnicah navzgor, po drugih navzgor, da smo obiskali tudi križarko in oklopnico, da smo si ogledali most in svoje bodoče periskope. Pokazali so nam neke v globini tudi skladišče za municijo, potem kuhinjo, kjer se vse kuha na elektriko, nadalje centralno kurjavo, ki bo skrbela za našo toploto, ter tudi še bolnišnico. Na vsakih 5 km razdalje pride po ena bolnišnica, so nam rekli. Potem smo šli tudi k železnici, ki je čisto podobna pariškemu podzemeljskim vozovom. Lepi kolodvor. Glavnega kolodvora nam še niso pokazali.

Iz svojega izstrelišča (periskopa) vidim pred seboj le malo od pokrajine. Nekaj trave, ki se mi zdi silno visoka, v ozadju pa dreve, ki je majhno. Podčastnik nam je tolničal: Tega mesta ne smete nikdar zapustiti, pod nobenim pogojem. Odtod morate pokrajino pred seboj stalno opazovati, paziti na najmanjšo spremembo trave, vsak migljaj, vsako kretujo. In takoj tudi javiti, saj veste, zakaj.



Zunanost utrjene »Maginotove črte«

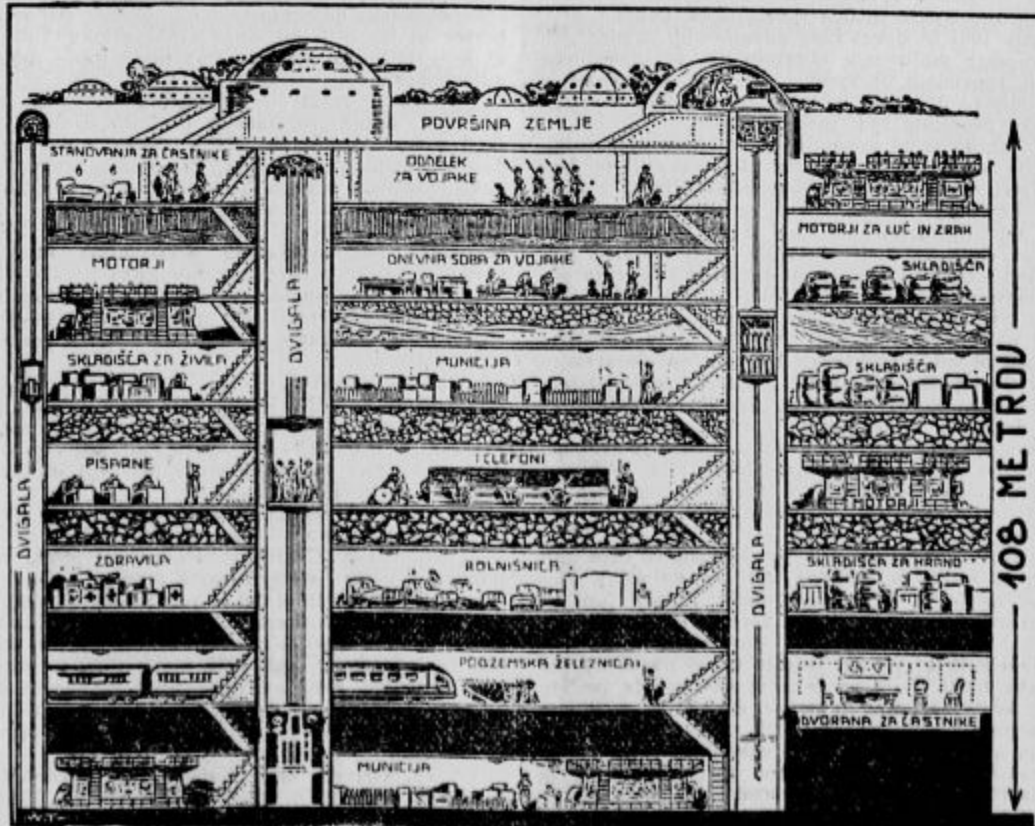
Vtisi francoskega vojaka, ki se nahaja v utrdbah

»Sredi široke ravnine stojim. Tu pa tam redko grmicevje, nekaj praproti vmes, sicer pa trava. Tako zapuščen in dolgočasna se mi zdi vsa ta ravan. Toda naenkrat stoji ob meni, kot da bi iz zemlje zrasel, francoski vojak, ki si zamišljeno naklada svojo čedro. Malo me pogleda izpod čela ter mi pravi: »Bolje bi bilo, če bi ne postajali tukaj!« — »Zakaj?« vprašam. »Ker ni dovoljeno,« mi odgovori. — »Obenem pa slišim globoko izpod zemlje odmeve vselega smeja. Ko se nagnem, da bi bolj natančno pogledal, vidim, da gleda iz trave dvojje žrel velikih strojníc.

»Nič se ne bojte,« mi pravi francoski vojak, »to so samo moji tovariši, ki se zabavajo.« Pokazal sem vojaku dovoljenje od najvišje vojaške oblasti, da smem hoditi po tem ozemlju. Takoj, kot bi mignil, je stal ob meni še mlad častnik, ki je papirje prebral, nato pa me povabil, da grem z njim. To, kar sem v naslednjih urah videl, presega vse, kar sem pričakoval in vse, kar sem si sploh mogel domisljati.

Ob vsej obali reke Rena je prav za prav na stotine kilometrov daleč vsak grmicek nevidno oko, vsako drevesno deblo je tenko poslušajoče uho, povsod na vsej črti je skrit v travi in pod zemljo neki železni človek, ki vse natanko opazuje, vse vidi in vse sliši. Naenkrat sva se zaustavila pred čisto navadno gorsko kočjo, zgrajeno iz debelih smrekovih brun. Okrog kočje plot in grmicevje. Kar naenkrat se pred mojimi očmi kočja začne sukati in — izgine, plot se nekam prevrže in pred seboj vidim ravno betonsko ploščo, visoko poldrugi meter, široko in dolgo pa po 15 metrov. Sredi plošče najhen jekleni stolp, kakšnega četrta metra visok in iz katerega zija 5 žrel od velikanskih strojníc. Ko pogledam bolj natančno, vidim, da ima tudi betonska plošča luknjice, iz katerih štrlijo cevi od strojníc...

»Ko sem nadaljeval svojo pot, sem opazil, da stoji na vsakih 200 do 300 korakov po en vojak, ki napravi vtis, kot da bi gobe nabiral, v resnici pa nosi s seboj daljnogled, ki je obrnjen na desni breg reke Rena. Na vsak kilometer razdalje pa stojijo zopet tiste betonske plošče, skrite pod miroljubnimi kočami ali za zelenim grmicevjem. Plošče debele po več kot meter, ki je nobena topovska krogla, nobena letalska bomba ne more prebiti. Na še večjih razdaljah po 5 do 10 km stojijo zopet večje trdnjave, vse skrite pod zemljo. Sredi polja stojijo, pa vidiš, kako se neki temni klobuk pred teboj dviga iz tal. Potem pa zopet izgine. To



Prezrez utrjenega mesta pod zemljo

Ljubljanska drama: Juarez in Maksimilijan

(Premiera 1. aprila 1936)

Fr. Werfel je svojo zgodovinsko dramo o avstrijskem nadvojvodu in mehiškem cesarju Maksimilijanu napisal poprej in iz drugih osnov, kakor so se začeli sestavljati današnji življenjepisni romani in drame, ki so večinoma brez kakve večje globine.

Vse tri Werfelove zgodovinske drame: Juarez in Maksimilijan (1924), Pavel med Judi (1926) in Kraljestvo božje na Češkem (1930) so že zaradi zgoščenosti urejenih dogodkov brez vsakega sledu današnje reportaže, ampak izrazite duhovne drame, kjer se sklepajo veliki skrivnostni obračuni. Tako je Werfel že v »Maksimilijanu« sicer ponazoril vse vidne zunanje preokretnosti, toda povsod čutimo, da se za tem zunanjim svetom skriva nekaj, za kar bi težko uporabili kako splošno rabljeno besedo, kakor so pravičnost in krivica, moralno zadostitev in poraz ali kaj drugega, kar v drami navadno jasno stoji pred nami. Vse to se v »Maksimilijanu« sicer v različnih podobah prepleta, toda dobro in zlo je v takih življenjskih oblikah, da sočustvujemo z žrtvami, ki jih terja zgodovina za pogrešena dejanja, zadnja sodba pa se odmika. To je tudi bistveni razloček med golo pragmatično zgodovino in njenim naravnostnim zmisлом, ki se nam razodeva kot tragična borba v sebi opravičenih hotenih posameznikov in družbe. Tragični spor, ki ga skrivajo v sebi osvojevanje, vladanje in svoboda s svojimi oblikami monarhije, ljudovlade in drugimi različnimi družabnimi izumi, spor med človeško prirodnostjo, omiko in obliko je tako težak, da ga ne more prav za prav rešiti niti moralist, ki vsako najmanjše dejanje zapovrstjo presodi po čistosti nagiba; moralist bi našel v verigi bojov polno neskladnosti in protislovij, dobrega in slabega in bi končno dognal samo uboštvo človeške narave in zamotnost življenja ter bi obsojal in odpustal. Mreža, ki jo spletajo pred našimi očmi razna politična dejanja in navzkrižja zgodovinskih hoten, nam zastira razgled, da ne moremo prodreti do dna; ta mreža dogodkov se razmakne še najbolj filozofu in pesniku, kadar zgrabi celoto nasprotij v njihovi duhovni usodnosti, nepomirljivosti in življenjski zmiselnosti. In prav to je storil Werfel, ki se mu je boj med Maksimilijanom in Juarezom zgostil v politično dramo, kjer se človečansko poslanstvo, zaneseno čustvo in želja o popravilu stoletnih krivic trdo sreča z naravno pravico plemenske svobode in domačjsko samozavestjo. Vse drugo, kar je okoli tega v resnici velikega konflikta, je grda vsakdanja politika, igra z vrednotami kakor so zvestoba, poštenje, prepričanje, bodisi državljansko ali versko, vse tisto, kar je od zunaj pripravilo Maksimilijanovo tragedijo. Maksimilijan, ki ga koristiljubna evropska politika, zlasti Napoleon III. pošlje v Mehiko, je žrtev nezvestobe, sebičnosti velike politike, pa tudi žrtev rodbinskih navzkrižij, slavočlepa svoje žene, in zlasti žrtev svojega notranjega ključa, za kar mu je manjkalo moči. Zato sanja o velikih socialnih dejanjih, o revoluciji dobrote, s katero hoče uveljaviti človeške pravice ter pridobiti zase ves indijanski svet. S tem hoče Maksimilijan uveljaviti monarhijo nasproti republik. Njegova zmota pa je že v tem, ko zakoniti potomec Karla V., prvega tujega gospodarja v deželi, hoče odrediti tujo domovino, prav tisto, ki sta ji suženjstvo in upor prizadela tako globoke rane. Svobodoumni vladar si pridruži cerkveno oblast in tu ostane ljudstvu. Tako prijemalo odločni Maksimilijan zagreši pod tujim vplivom vrsto usodnih pogreškov, najhujši je edikt, s katerim krvavo zatire upor in si s tem vzame svoj dušni mir: »Prišel sem v to deželo z občutkom, da letim kakor angel. In potem sem dal jaz, jaz, jaz sam znak za strahotno krvoprelitje! Ali je to prišlo iz mene? Iz mene? Tako vidimo, kako se drobi njegova sreča, kakor pa ob nezvestobi Evrope še višje raste njegova človečnost in spoznanje usode.

Veliko politično dramo, usodno prebujenje zgodovine, je tedaj Werfel združil z dramo Maksimilijanove lepe človečnosti. Oboje je reševal v živem občutku svojega časa. Ko je po veliki vojski gledal, kako svet pokopava pod seboj vladarje in stare državne oblike, se je v njem zbudil glas zgodovinskih krivic in etos svobode; ko pa je tudi videl, kako plemeniti duhovi omagujejo sredi raznih idealističnih in materialističnih računanj, ga je obsela žalost. Zato je v Maksimilijanu toliko tragične resnice o zunanji slabosti in duševni globini. Moč, ki se vojskuje za svojo oblast, obenem govori o smrti; smrt mu je samo nova skrivnost, ne zaključek življenja. Ta junak zgodaj začuti, da je »smrt neko bitje, ki kali v nas. Sad telesa, sad duše! Gostiti jo moramo globoko v svoji notranjosti, pravi s tragično jasnostjo že mnogo pred svojo smrtjo. Zato umrje junako in vdano obenem: »Kot popolnoma sproščen človek, brez stana in predsodka, vem: krivda je, ne biti kos svojim dejanjem. Volja do dobrote še ni dobrot. Moja konstrukcija o radikalni monarhiji je bila neresnična. Torej mora tičati napaka, laž v meni samem... Doba suverenov je pri kraju. V brodolomu privilegiranih razredov ječe ubogi suvereni, ki niso suvereni. In vendar! Tebi le nisem enak. France Jožef! Vi vsi ste samo na begu pred svojo usodo. Mene je držala v svoji oblasti. Lahko bi bil dezertiral, toda nisem smel. Tudi to mora tičati globoko v meni samem,«

L. Ganghofer:

57

Grad Hubertus

Roman

»Tako? No, potem se veseli še kar naprej!« je zarenčal grof Egge in se vrgel s pipo v zobeh na posteljo. »Danes sem ravno pravšnje volje, da bi vam tute breknal.«

V izbo je prišel France in položil na mizo pred Tasila dve patroni. »Vašo puščiko sem malo presnažil, gospod grof! Obesil je orožje na cvek.

»Čisto po nepotrebnosti,« se je oglasilo a postelje in »gospod grof? Če hočeš biti pri njem pridjen otrok, moraš reči, »gospod doktor!« To čuje rajši!«

France, ki se mu zrak v sobi menda ni zdel kaj varen, se je ročno izmuznil spet skozi vrata. dočim je Tasilo dejal: »Motiš se, papa, jaz ne delam nobenega razloška med naslovi.«

»Tako? Pripravovali so mi vendar, da se bora na ščitku pri tvojem stanovanju: Doktor Egge — nič več. Tako ti mora naguljeni doktor biti bolj po godu, ko prirojeni grof.

»Zame pomeni ono toliko ko drugo. Da dam na mojih vratih prednost prvemu, je koncepcija, ki jo dovoljujem svojemu poklicu. K meni prihajajo različni ljudje —

»Divji lovec posebnosti radi.«

»To se ne dogaja, a nič bi se ne čutil, če bi se. Uboğa para, ki se je zatekel lansko zimo k meni po pomoč, je sodil popolnoma prav, da sem čul in razumel o lovu toliko, kolikor je potrebno, da bom mogel prav dojeti etrast, ki more porušiti mir cele družine in napraviti človeka za zločinca.«

Grof Egge se je zasmejal. »Aaa! Priznavas torej vsaj toliko, da je divji lovec zločinec?«

pravi malo pred svojo smrtjo. Njegova največja slast je smrt, ki ji njegova podoba ni več kot samo opravičilo pred svetom: »Smrt je moj jaz in vse, kar imam, ogromno strmenje.« Maksimilijanova drama niso sami zgodovinski aforizmi ali dialektika, izza nje prihaja skrivnost reda in nereda, kakor ga nam kaže zgodovina. — Ene osebe ne vidimo na odru. Ta je Juarez, nevidna sila, kakor je prirodna pravica do lasti in oblasti nevidna. Vendar čutimo Juareza od začetka do konca, ta »posebilen razum«. Nikjer njegove slike, nikjer ne sliši nobenega njegovega izreka. Ta najbolj brezosebna izmed vseh osebnosti ti izgine vsa v redkih progah. In vendar slišiš, kako grmi v daljavi kot niagarski slapovi. Werfel je politično igro proti Maksimilijanu in državljanski boj proti njemu z izrednim občutkom pomaknil v ozadje in razvil dramo v samih notranjih naponih in peripetijah. Tako so dogodki na videz malo razgibani, tem bolj pa rastejo iz globine dognanja, ki jih more iz tolikih nasprotij in navzkrižij urediti samo velik pesnik.

Tako smo po malo vsečnem in precej trdovratnem letošnjem sporedu spet dobili dramo večje vrednosti. Zunanje precej to delo je živo in toplo izoblikoval g. inž. arh. B. Stupica, ki se je vnovič izkazal izvrstnega režiserja in inženarja. Vseh dvanaest različnih prizorišč je postavil na enotno arhitektonsko osnovo in z majhnimi spremembami urejal sceno. Celotni tekst vendarle utruja in bi ga lahko brez posebne škode nekoliko stisnili. Gosp. Stupica navadno poudarja prostorsko ino — za to v »Maksimilijanu« ni bilo mnogo prilike, ker je drama v veliki meri samo govorna projekcija dogodkov. Zato je režiser tem bolj šel nazven in močno poudaril tudi ozadje in nemirno okolje igre.

Posamezne osebe, posebno tiste, ki predstavljajo boreče se sile, so izoblikovane jasno in živo. V njih razumevamo neenake sile, ki se bore in uveljavljajo na osnovi svojih pravic in namer. Levstik Maksimilijan je za nežno mehko in moško lepoto ožarjen nezakoniti vladar, tujec, sanjar in prevranci plemič sredi novega sveta. Več ima zveze s svetovjem kot s svetom, več z zgodovino kot s danostjo, ker je njegova prihodnost vsa v zavedljivih sanjah. Prav to tragiko je g. Levar poudaril z veliko jasnostjo in čustveno globino. Charlotta g. Šarčeve je živo nasprotje svojega moža v čim izbranejši podobi izrazil; polna ognja, podjetnosti in vere v uspeh, žrtvuje za svoje cilje vse sile in srečo. Glavni črti njenega lika sta ženska lepota in tiha odločnost. Cesarjevo dobro okolico sta s svojo toplo igro najbolje podčrtala g. Kralj kot državni svetnik Herzfeld in g. Lipah kot osebni zdravnik dr. Basch. Nezvestega Mehikanca pa je odlično poudaril g. Jan kot cesarski polkovnik Lopez. Ga. M. Danilova je s princeso Salm Salsmo izoblikovala novo in krepko romantično žensko, polno ognja in tveganosti. Kratak in oster je francoski maršal Bazaine g. Škrbinška, mani izrazit je Pierron, francoski kapetan g. Sancia. V vrsti mehiških generalov stoji zase, z jasno smerjo v sedanost in prihodnost Porfirio Diaz g. Debeveca, najvidnejši zastopnik nevidnega Juareza. V njem se skriva nepomirljivost, pravičnost in neizprosno vojskovodje, sam zase pa je tveganost in volja, ki veliko hoče in se mu vse posreči. Kljub nekoliko temnim potezom je njegova podoba svetla in zdrava. V igri je še cela vrsta krepkih likov, ki jih posebej ne moremo imenovati, predstava je zelo dobra in veliki trud, ki ga je tako delo terjalo, ni bil zastonj. »Juarez in Maksimilijan« ima sicer mnogo sodobne vsebine, toda še večje vrednosti bi bil »Pavel med Judi«, ki je tudi umetniško nad »Maksimilijanom«.

Ker je bilo to poročilo spisano in postavljeno takoj po prvi uprizoritvi, je potrebno dodati, da je predstava pri ponovitvi 4. aprila zaradi skrajnega besedila, nekaterih drugih sprememb (odpadlo je neposredno napovedovanje slik), zlasti pa zaradi bolj umirjene igre dosegla še večji uspeh. F. K.

Ljubljansko gledališče

Drama: Začetek ob 20
Torek, 7. aprila: »Družinski oče«. Gostovanje v Celju. Izven.
Sreda, 8. aprila: »V času obiskovanja«. Izven. Cene od 20 Din navzdol.
Četrtek, 9. aprila: »V času obiskovanja«. Izven. Cene od 20 Din navzdol.
Petek, 10. aprila ob 15: »V času obiskovanja«. Izven. — Cene od 20 Din navzdol.
Sobota, 11. aprila: Zaprto.

Opera: Začetek ob 20
Torek, 7. aprila: »Pesem Hubertus«. Red A.
Sreda, 8. aprila: »Traviata«. Gostuje Anton Dermota. Red Sreda.
Četrtek, 9. aprila: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Torek, 7. aprila: Zaprto. (Zaradi koncerta Glasbene M. Sreda, 8. aprila: Zaprto.

Naše diaštvo

Na 69. rednem občnem zboru J. k. u. d. »Zarje« je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Srebrne Beno, stud. tur., podpredsednik Oster Stanek, cand. tur., tajnik Hribarčik Ivan, stud. med., blagajnik Wölcker Ivan, stud. med., gospodar Cigan Jože, stud. tur., arhivar Šteška Branko, stud. tur.

Pošljite naročnino!

»No vidia, s tem pripoznanjem si močno razveselil očeta,« je segel vmes Robert. »In jaz sem že mislil, da hočeš prav za prav povedati nekaj čisto drugega. Ali ne?«

Brata sta se spogledala. Vili je ta pogled ujel in skušal zavoziti drugam. »Seveda zločinec! Moza so tudi poštno zašili. Tasilo se je potegovalo samo za mlar kazni in ta je bila v resnici upravičena. Če stvar natančno premotrimo, je grešil ta človek samo v tem, in to je ves njegov zločin, da ni bil dovolj previden pri izbiri svojih starih. Če bi se s svojo strastjo za lov rodil kot sin bogatega očeta, bi vzel lahko v zakup nekaj lovišč bil velik Nimrod in pri tem poštn človek Mar ni tako? Vili je stopil k očetu in ga v šali prijel za brado. »Bodi enkrat odkrit, oče, in postavi, da bi se rodil ti kot uboga para? Mislim, iz tebe bi zrastel tudi divji lovec, in povrh še hudo nevaren!«

»Ne!« je menil odločno grof Egge. »Divjak gotovo ne, brčkone pa zvest lovec.«

»To bi postal tudi moj klient,« je rekel Tasilo. »Če bi me bil ti poslušal in vzel moža v službo.«

»Kaj takega bi mi zares še utegnili prijati po vsej jezi, ki sem se je najedel in po vseh tistih govoricah!«

»Poslovna načeloh se je nasmehnil Robert. »Mlad odvetnik mora poskrbeti, da govore o njem. In vsa čast, to se ti je posrečilo. Novinariki pišajo kleče pred teboj. Celu socialdemokratski listi te omenjajo v časteh.«

»Odkod pa to vaš?« je vprašal Tasilo, s težavo se kroteč, da bi ostal miren. »Saj ne vzameš nikdar »časnika v roko.«

»Brčkone imam boljšege dela. A dobri prijatelji de poskrbe, da zve človek vedno o tebi najpotrebnejše.«

»To je pač edina prilika, ko se ti pobrigaš zame.«

Sport

Skalaške smuške tekme na Voglu

Ljubljana, 6. aprila.

Včeraj se je vršila z 1886 m visoke Šije (vrh v Bohinjskih gorah, dostopen v eni uri s Skalaškega doma na Voglu) tekma v smuku na Spodnji Vogel. Sobotno deževno vreme ni odvrnilo Skalašev, da se niso v velikem številu zbrali v Skalaškem domu na Voglu. Čeravno so bili vsi premočeni do kože, je vladalo v domu najlepše razpoloženje.

V nedeljo ob 10 se je na vrhu Šije zbralo 18 tekmovalcev ljubljanskih in jeseniških Skalašev. Vreme je bilo naklonjeno, saj je sijalo toplo spomladansko sonce. Na italijanski strani pa je valovalo megleno morje, od katerega se je od časa do časa odtrgala meglica in pokrila tekmovalcem za hip pregled proge. Z juga so grozili temni, stopasti oblaki. Sneg je bil večinoma solnat, le tu pa tam »gnil«.

Med tekmovalci je vladalo sijajno razpoloženje. Odpeli so »Skalaško« in že je odsmučal prvi. Po dveh minutah pavzi so sledili ostali. Borba je bila resna, o čemer pričajo lepi rezultati.

Najboljši čas ima Joža Bizjak, 3 minute. Priporil je za jeseniško podružnico »Skale« lep pokal iz brušenega stekla. Ta pokal je delo Skalaša Franja Hroude. Bizjaku je sledil Hamovec z razliko 20 sekund, dve sekundi nato pa je privozil v cilj Matevž Frelih. Kot četrti je prismočal eden najboljših naraščajnikov »Skale«, niti 16 let stari Kobler, ki je rabil za naporno progo 4 minute. Kot prvi ljubljane je na petem mestu Resnik Jože, kateremu je sledil Marinko Cene: 4.20 min. in 4.35 min. Oba predsednika »Skale«, Vilhar in Čop, sta pokazala, da sta tudi v smučanju borbena. Dr. Mihi Potočniku pa sreča tokrat ni bila mila. Njegov divji smuk se je končal z zlomom obeh smučk, vendar ni izstopil in je v prav lepem času privozil na cilj.

Proga je bila pregledna od cilja do starta, tako da so številni gostje občudovali z daljnogledi ves potek tekmovalca.

Prireditelj je bila zaključena z razdelitvijo nagrad, nakar so vsi po izvrstno trasirani progi, katero pokriva še debela plast snega, odsmučali do hotela Sv. Janez.

Mednarodni table-tenis turnir

ISSK Maribor priredi dne 18. in 19. aprila t. l. v dvorani »Union« II. mednarodni tabletenis turnir za prvenstvo mesta Maribor. — Pokroviteljstvo je prevzela mestna občina mariborska. — Igralo se bo v naslednjih disciplinah: 1. klubska moštva (3 igralci), 2. single gospodov za pokal ISSK Maribor, 3. single juniorjev, 4. double gospodov, 5. single gospodov za prvenstvo štajerske. — Pismene prijave je nasloviti na: S. Senekovič, Maribor, Razlagova ul. 25-II. — Na turnirju bodo sodelovali najboljši igralci vse države in kompletna ekipa svetovnega prvaka Avstrije. Pričakujejo se tudi prijave ostalih sosednjih držav, tako da se bodo na turnirju sestali najmočnejši tabletenis igralci Srednje Evrope in Balkana.

Ugoden nakup

Otroške iopice po Dip 10⁻, 15⁻ in 20⁻ dobite v

Trinovem bazarju - Maribor
Vetrinška ulica 15.

Z nedeljskega cross-country teka za drž. prvenstvo



Bručan (84) in Krevs (78) tečeta čez igrišče Korotana.

Zastopniki civil. in vojaških oblasti g. podban dr. Majcen, g. dr. Kamušič in g. podpolk. Šarabek. Tekmovalci na startu.



V naše hiše
za naš denar

Le naše res domače praške

ADRIA

Javljamo tužno vest, da je nenadoma umrl naš dobri soprog in skrbni oče, gospod

Herman Budau

višji davčni upravitelj v pok.

Pogreb blagega pokojnika se bo vršil v torek, dne 7. aprila ob 5 pop. iz hiše žalosti, Majstrova ulica, na farno pokopališče na Zalah.

K a m n i k, dne 6. aprila 1936.

Mercedes, soproga

Mercedes in Tilius, otroka

»Dovolj si nama bratoma otežil pot k sebi. K tebi zabaja baje zbirka Bassermannskih postav, ki z njimi čisti človek nima rad posla. Navajen sem občevariti z ljudmi, pred katerimi mi ni treba zapenjati žepov.«

»Podobe nisi dobre izbral, Robert. Prav ti s svojimi odprtimi žepi bi bil pri teh ljudeh, ki prihajajo k meni, bolj varen, ko v tvoji družbi in pri igralni mizi.«

»To je zadelo, Bertel!« se je zasmejal grof Egge skodoželjno. Z besedami strelja boljše ko til.

Robert je nabral obraz v dostojanstvene gube. »Veseli, da me obklada z neumnostmi, mu privoščim. Da bi se vedel družbi primerno, težko pričakujem od nekoga, ki je vrgel svoje lastno ime že med staro šaro.«

Tasilo je skočil pokonci in oči so se mu zablistale. Kako misliš to?«

Vili, ki je opredelil, da je vsa njegova diplomacija na cedilu, je odšel iz izbe. Grof Egge je vstal a postelje, puhnil lenek curek dima izmed ustnic in stopil počasi k mizi.

Ne da bi odgovoril, je Robert prekrizal roke. Prešlo je nekaj gluhih sekund.

»Ali nisi del mojega vprašanja?«

»Kar sem dejal, ni treba, da bi se razlagal. Ti sam si moral priznati, da aj v svojem pridobitnem poslu opustil svoji podedovani naslov in da ti je doktor dovolj.«

»Moj poklic je tak, da moram zahtevati zapužanje In pri tem mi moja krivda, če naslov, ki so mi ga položili v zibelko, pomenja zame bolj ko ne oviro, in zbuja nezaupanje, proti kateremu sem se le s težavo boril.«

»Oho!« je jezno zarenčal grof Egge. Mar hočeš biti po plemstvu?«

»Nikakor ne, papa! Če tudi ne pišem grofa na svoja vrata, cenim svoje plemstvo vendar više ko maršikdo drugi, ki si daje vžigati krono na vsako

cigaretno dozo in vsak gumb svojega jahalnega bica, ter meni, da je s tem že opravil vse dolžnosti, ki mu jih nalaga njegovo rojstvo.«

»Bertel, to cilka nate!« je pilčil grof Egge.

»Ne, papa! je nadaljeval Tasilo, preden je mogel Robert odgovoriti. »Braniti sem se hotel samo proti svojemu očitku. Ponosen sem na svoje plemstvo. Toda zahtevati ne smemo nekih pravic, ne da bi s tem ne prevzemali tudi večjih dolžnosti. Plemenito pokolenje nas postavlja na vidno mesto, kamor sto in sto oči najde pot laže, kakor k preprostemu zemljanu, ki skuša prav ali slabo vrstiti nalogo svojega življenja. Kar storimo velikega, se šteje posameznemu o nas kot nekaj samoočebi umljivega. Saj hočemo biti sami izvoljeni! Zato vidijo sleherni našo samopasnost in zlorabo slokrotno in jo razglašajo kot tipično za nas vse. Toda tako je, in zato imamo mi dvojno dolžnost.«

»Imenitno!« se je zasmejal Robert. »Na ljudskem ehodu bi se s takšno alamo ljudem na moč priljubil. Toda v loveki koči svojega očeta? Ozrl se je proti grofu Eggeju ki je pihal predse goste oblake dima. »Upam, papa, da se dobro zabavaš! Ze je rekel: dolžnost. Pazi, zdaj bo začel takoj premlevati tisto o noblesse obligé!«

Grof Egge je molčal.

»Da, Robert, beseda je ostarela. Ako bi jo znali ohraniti pri mladi moči bi uživalo plemstvo tudi še danes tisto spoštovanje, ki mu ga od srca želim. Ne samo pri naši služinčadi. In potem bi tudi ne okusil pri sebi, da začne vsak izmed nas, ki ga notranja sila prisganja k resnemu delu, težko dvomiti o svoji zmognosti in svoji pošteni volji, prav zato, ker je po rodu plemenitaš. Toda prav praviš, to ni pogovor za loveko kočjo. In papa bo truden. Čas je, da končamo. Lahko noč, papa!«

Grof Egge je puhnil oblak dima in molče pokimal.

Tinček in Tonček kot detektiva

27.

Roparji ujet!



Lastnik postajališča za avtomobile in tanka za bencin je hitro stekel k telefonu in poklical policijo:

»Halo! Tukaj postajališče za avtomobile. Dva razbojnika sta bila pravkar tu. Pridite hitro sem!«

Ko so na policiji ališali, da se jim obeta dober plen, so nemudoma poslali za razbojnikoma najhitrejši avtomobil z dvema hrabrima stražnikoma.



Policijski avtomobil je kmalu prehitel bežeča roparja. Dva samokresa sta se grozeče naperila proti njima in nizek glas je zapovedovalno zagrmel:

»Roke kvišku! V imenu postave sta aretirana!«

Roparja sta bila tako presenečena, da niti z mezincom nista ganila. Nemudoma sta ustavila avtomobil in se udala. Tinčka pa je sunek avtomobila ob pristanku vrغل kvišku. Priletel je roparjema naravnost na glavo.

Za velikonočni teden in praznike:

(Te cene veljajo za čez ulico)

Belo vino 12% iz okolice Niše liter . Din 8'—	
Prokopsko črno 12% " 8'—	
Cviček " 10'—	
Metliško rdeče " 10'—	
Rulandec " 10'—	

Veselo Alelujo vsem našim gostom!

Vinarna Kajfež - Nebotičnik

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1'—; ženski oglas Din 2'—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10'—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonske 5 mm visoke petlinne vrstice po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Gospoškega kuharja
ali kuharico - sprejememo za Zagreb k dvema osebam. Runjaninova br. 2-1. levo. (b)

Čevljar. pomočnika
sprejemem. Zarnik Alfonz, Gajeva 9. (b)

Dobro službo
in stalno - dobi takoj za-
nealjšiva oseba, zmožna
kavcije, za samostojno
prodajo sadija v prodajal-
ni veži. Naslov v upravi
»Slov.« pod št. 5017. (b)

Pekov. pomočnika
ali vajenca, ki zna že ne-
koliko delati, sprejemem. -
Anton Gale, pek, Grosup-
lje. (b)

Službe iščejo

Starejša ženska
išče primerno zaposlitev.
Zmožna je vseh gospo-
dinjskih del in zna tudi
dobro kuhati. - Naslov v
upr. »Sl.« v Mariboru pod
št. 593. (a)

500 Din dam onemu,
ki mi preskrbi stalno služ-
bo mizarja ali slično v
tovarni ali kjerkoli. Po-
nudbe upr. »Slov.« pod
»Mlad, zanesljiv« 4975. a

Žagar - mlinar
vaje vseh popravil, išče
službo. Nastopi lahko ta-
koj. Ponudbe upr. »Slov.«
pod št. 4976. (a)

Glasba

»F. Helikon«
dobro ohranjen, kupimo.
Ponudbe: Godbeno društ-
vo »Slavček«, Trnovlje
pri Celju.

F. I. Goričar, Ljubljana

Specijalna izbira predpasnikov pri

damski in otroški v najnovejših fazonah iz listra,
klota, ripsa, šifonv, batista in kretona.
Damski predpasniki od **Din 16'—** otroški od
Din 10'— naprej; kakor tudi moške halje vseh
vrst, damske in deklške halje črne in v barvah.
Prodaja se tudi na veliko. Za trgovce engros cene!

Denar

Vlogo
Zadružne gospodar. banke
na večji znesek prodamo.
Invalidska zadruška, Za-
greb, Gajeva ulica 17. (d)

Vloge
Zadružne gospodarske —
Ljubljanske kreditne ban-
ke in Zadružne zveze —
poceni prodam. Odgovore
upravi »Slovenca« Maribor
pod »Graščina«. (d)

Posojila
na vložne knjižice daje
Slovenska banka. Ljub-
ljana. Krekov trg 10.

Stanovanja

Dvosobno stanovanje
oddam z majem. Povše-
tova c. 41, Kodeljevo. (č)

Sobe

Prazno sobo
na periferiji - iščem. Po-
nudbe s ceno upr. »Slov.«
pod »Upokojenec« 4974. s

Vnajem

Ponudite
prazne sobe, lokale, stan-
ovanja: Dobrodelni pi-
sarni, Sempeterska vojaš-
nica. (m)

Posredstva

»Doben oglaš« »Sloven-
stvo« hitro prodaja;
če želite z gotovim denarjem
pač kupca ti s knjižico do.

Parcela

Solčna parcela
pri Strojnih tovarnah,
okoli 800 m², naprodaj. -
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 4848. (p)

Posedniki

»Perenvert«
vrtni arb. Ungar
Zagreb, Vlaška ulica 85.
Ilustrirani cenik zaostoj.
Osnutke in ureditev vrtov
v vsaj državi.

Pristavec Franjo

Parcela
blizu 1000 m², lepa, vo-
galna, Pod Rožnikom —
naprodaj. Naslov v upravi
»Slov.« pod št. 4849. (p)

Lepe stavbne parcele

Hišica
na parceli, katera meri
493 m², pod ugodnimi po-
goji naprodaj. Kodeljevo,
Štepanja vas 87. (p)

Auto-motor

Kupimo
Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, ruvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3.

SIJAJNO ODKRITJE SREDSTVA ZA BELJENJE KOŽE

KEMIK JE POSTAL IZNAJIDITELJ
PO SREČNEM NAKLJUČJU

Med eksperimentiranjem v svojem labo-
ratoriju se je neki pariški kemik začudil
zaradi neverjetnega učinka »kisikovega be-
lila«, ki se je slučajno razlilo po njegovi
roki ter obelilo in omehčalo kožo. Luskine
trde kože in pege so izginile, pojavila pa
se je sveža, nova in svetla koža, tinea
tkiva in bele barve. Ko je
bilo to sredstvo preizku-
šeno na licih velikega
števíla žena, je postala
koža za 3 do 5 njans
svetlejša in tako baržu-
nasto mehka, kakor na
najbolj zavarovanih delih
telesa.

Na podlagi izključne
koncesije je to »kisikovo
belilo« sedaj vsebovano
v novi kremi Tokalon,
bele barve, ki ni mastna.
Krema se vleže v kožo,
jo snazi, odstranjuje za-
jedalce, zožuje razširjene
znojnice in napravi polt
prozorno, kakor do-
slej še ni bilo doseženo z
nobenim toalet-
nim ali kozmetičnim
sredstvom. Čeprav vse-
buje nova krema Tokalon
bele barve »kisi-
kovo belilo«, cena ni bila
zvišana. Začnite
z uporabo že danes in
motrite nagle učinke.
Uspeh je gotov, v nasprotnem primeru pa
se denar vrne.

Na cvetno nedeljo je umrla naša pre-
blaga mama

Ana Ravtar

Vse njeno življenje je bilo le dobrota
in trpljenje.
Pogreb bo v torek, dne 7. aprila 1936
ob 16 iz mrtvašnice mestnega pokopali-
šča v Pobrežju.

Zadušnica se bo brala v sredo ob 8 v
franciškanski cerkvi.

Maribor-Tolmin-Gorica, 6. apr. 1936.

Zalujoči otroci: Ravtar Josip, Maks, Mir-
ko, Malči, Stanko, Černigoj Zofija, Šna-
derl in njih rodbine.

Zahvala

Ob smrti naše nepozabne in ljubljene
soproke, sestre, svakinje in tete

Mimice Penič roj. Bevc

se zahvaljujemo za izraze sočutja, za
podarjene vence ter za spremstvo na
pokopališče; gg. zdravnikom in č. se-
stram ljublj. bolnišnice pa za ljubeznivo
postopanje s pokojno.

Boh. Bistrica, dne 7. apr. 1936.

Zalujoči soprog
sestra Angela, brat Edo, in sorodstvo.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš nadvse ljubljeni
soprog, dobri oče, stari oče, brat, stric, svak in tast, gospod

Alozij Bešter

previden s tolažili svete vere nenadoma umrl.
Nepozabnega pokojnika spremimo k večnemu počitku v
četrtek, dne 9. aprila 1936 ob 4 pop. izpred mrtvaške veže
Splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.
Pokojnika priporočamo v trajen spomin in molitev.
Ljubljana, 7. aprila 1936.

Bešter Marija, soproga; Lojzka, Feliks, Maks, Miha, otroci
in ostalo sorodstvo.

Naznanjamo pretužno vest, da je 4. aprila t. l. v Preko pri
Sibeniku nenadno umrl naš nepozabni sin, brat, mož,
oče in stric

dr. med. Ljudevit Jenko

sanitetni svetnik, sreski zdravnik

Pogreb predragega rajnega je bil 5. aprila v Sibeniku.
Globoko užaloščeni prosimo tihega sožalja.
Matj Terezina Jenko — soproga Marica — otroci: Ljubiša,
Slobodan, Verica — brat: ministrski nadsvetnik inž. mont.
Milutin Jenko — sestra: dr. med. Eleonora Jenko-Groyer,
dr. ph. Ana Sterba-Böhm — svaka, svakinja, nečak, nečakinja,
sinova in ostalo sorodstvo.

Herman Budau

višji davčni upravitelj v pokoju

Priljubljenega sodelavca ohranimo v trajnem in častnem spominu.
Pogreb pokojnika bo v torek, dne 7. aprila 1936 iz Majstrove ulice
na pokopališče na Žalah.

Kamnik, dne 6. aprila 1936.

Anton Jeras

na cvetno nedeljo, dne 5. aprila, v cvetju mladosti 33. let, bogu vdano umrl.
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, 7. aprila ob pol 18 iz mrtvaške
veže splošne bolnišnice.
Maša zadušnica se bo brala 20. t. m. ob 8 v cerkvi Sv. Cirila in Metoda
(pri Sv. Krištofu).

Ljubljana, dne 5. aprila 1936.

Hermína roj. Černe, soproga; Inka, hči
rodbine Jeras, Černe, Kostnapfel, Lenardič, Krošl, in ostalo sorodstvo